

UJ KELET

FÜGGETLEN NAPILAP

Alapító főszerkesztő: Dr. Marton Ernő מרטון ו'ר א. מרטון ו'ר א. מרטון ו'ר א. מרטון ו'ר א.

8 OLDAL (értékelt: 6 SEKEL) TEL-AVIV, 1981 OKTÓBER 2., PÉNTEK 10,101 sz.

Pokolgépes autó robbanása hatalmas pusztítást okozott Beirutban

A robbanás a Fatach parancsnoksága mellett történt — Közel 300 halott
A libanoni miniszterelnök „izraeli ügynököket” vádol

Beirut (UPI, Reuter). — Tegnap délelőtt 10 óra körül a libanoni főváros nyugati — muzulmán — városnegyedében mintegy 100 kiló robbanóanyagot tartalmazó pokolgépes autó robbant fel a Fatach egyik parancsnoksága mellett, ahol Jászser Árafát egyik alvezérének, „Abu Ijád” hivatala székelt. A robbanás következtében öt bérház összedőlt, közöttük kettő ki is gyulladt. Az elsődleges jelentések közel 300 halottól és többszáz sebesültről számolnak be. Sáfik el-Uázán libanoni miniszterelnök, valamint a PFSz hírszolgálati irodája „izraeli ügynököket” tettek felelőssé a robbanás ügyében.

Ez volt a hatodik nagyobb robbanás az elmúlt két hét folyamán és az előzőkhöz hasonlóan, ez is az egyik központi terrorista parancsnokság ellen irányult. Röviddel a robbanás után a közelben még egy, időzítő készülékkel ellátott pokolgépes autót találtak, amelyet a libanoni karhatalmi alakulatok tüzserészei még időben semlegesítettek. A robbanás színhelye melletti épületben székelt „Abu Ijád”, valamint Máchmud Lábádi, a PFSz szóvivőjének hivatala, de ezek — a jelek szerint — nem sebesültek meg, valószínűleg azért, mert a robbanás pillanatában máshol tartózkodtak.

Három órával a robbanás után a beiruti rendőrség szóvivője közleményt bocsátott ki, amely szerint

közel 300 halottól és többszáz sebesültről érkezett jelentés. Rövid idővel az eset után a helyszínrre érkező sajtótudósítók jelentése szerint a kép igen hasonlított arra, amely a június 17-iki emlékeztetés izraeli bombatámadás után tárult a jelenlevők szeme elé. Az egyik riportert így írta le a tegnapi képet: „A többemeletes lakóházak egész sora dőlt össze, mások pedig lángokban állnak. Az utca kövezete tele van holttestekkel, testrészekkel és sebesültekkel.”

A Fatach egyik szóvivője „izraeli ügynököket” vádolt meg a robbantással és hozzáfűzte, hogy „ezek kiléte rövidesen ismeretes lesz”. Sáfik el-Uázán libanoni miniszterelnök is azt mondta, hogy „izraeli bérencék” követték el a „galád támadást”, mert most nem hajthatnak végre katonai, illetve légitámadásokat Dél-Libanonban.

Szeptember 17. óta Beirutban és Libanon már részeiben több hasonló támadást intéztek terrorista parancsnokságok és az őket támogató baloldali miliciák ellen. Az első ilyen támadás pontosan két héttel ezelőtt a dél-libanoni Cidon városkában történt, ahol 25 volt a halottak és mintegy száz a súlyos sebesültek száma. — Ugyanaznap egy észak-libanoni városban, hasonló támadás következtében, négy személy meghalt, hét pedig megsebesült. A robbanás egy cementgyárban történt, amely a terrorista-barátnak ismert Szulejmán el-Frándzsije volt libanoni államelnök tulajdonát képezi.

A hat robbantás közül hármat egy új szervezet vállalt magára, amely közölte, hogy működésének célja Libanon felszabadítása az idegen erőktől.

Lapzártakor érkezett jelentés szerint, a sebesültek között van a véreskezű Achmed Dzsibril, az egyik legszélsőségesebb terrorista szervezet vezére is. Nem ismeretes azonban, hogy sebesülése mennyire súlyos természetű.

SÉMTOV:

„AKI SOMASEM VÉGZETT TESTI MUNKÁT — NE BIRÁLJA A KIBUCTAGOKAT”

Viktor Sémtov volt egészségügyi miniszter, a Mápám politikai titkára, tegnap nyilvánosan kifejezést adott annak a nagymérvű konsternációnak, amelyet az egész izraeli munkásosztály körében váltott ki Menáchem Be gin miniszterelnök ominózus megjegyzése a „kibuci milliomosok”-kal kapcsolatban.

— Aki egész életében soha,

egyetlen napot sem végzett fizikai munkát, az ne bírálja a kibucokat és azok tagjait — mondta Sémtov miniszter.

A miniszterelnökségi hivatal egyébként tegnap is százzalra lepték el a tiltakozó táivartok és levelek ebben az ügyben.

(Korábbi tudósításunk a 2-ik oldalon.)

Röviden

★ Az ausztráliai Melbourne-ben megnyílt a Brit Világbirodalom miniszterelnöki szinten megrendezett csúcserkeztele. Négy tagállam, Ausztrália, Anglia, Új-Zéland és Singapore miniszterelnökei éles támadást intéztek a Szovjetunió ellen, — míg Indira Gandhi indiai miniszterelnök

egyaránt élesen bírálta Moszkvát és Washington, azzal, hogy nem lehet kizárólag a két nagyhatalomra bízni a világ sorsát.

★ Chomeini ajattolla már kinevezte a repülőszerecséltenség következtében meghalt hadügymiszter és vezérkari főnök utódjait. Közben Kuveit hivatalosan közölte, hogy iráni repülőgépek támadták kőolaj-berendezéseit. — Irán kuveiti nagykövete „igen meglepőnek” nevezte a támadásról szóló hírt.

DRÁGA SÓGOROM ÉS NAGYBÁTYÁNK

JACK MANDEL

Kelende — Kolozsvár — Los Angeles

70. születésnapja alkalmából

MELEG, SZIVÉLYES JÓKIVÁNSÁGOKAT KÜLD

sógornője Eszter Moskovics, Jeruzsálem, Eliézer, Mirjám, Arik és Chaná Scheiner, Jeruzsálem, Max Grün, Bécs, és a Báruch család, Rámát Gán.

20 százalék

ENGEDMÉNY

az antikvár-könyvek árából

az ünnepi szezonban,

a tel-avivi

HADASH

KÖNYVTÁRBAN!

NESZ CIONA U. 4,

TELEFON: 659 684

AZ AWACS-GÉPEK KÉRDÉSÉBEN

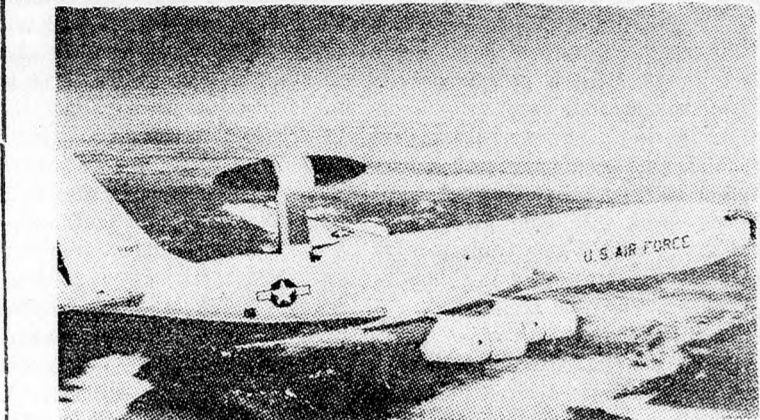
Haig «titkos információval» látta el a Szenátus külügyi bizottságának tagjait

A Kongresszus 30 napon belül elvetheti az adminisztráció előterjesztését

Washington (KJ, LT). — Alexander Haig amerikai külügyminiszter tegnap „titkos ülésre” hívta össze az amerikai Szenátus külügyi bizottságának tagjait, akik előtt eddig titokban tartott, ismeretlen politikai és honvédelmi információt tart fel az AWACS-gépek Szaudiának való eladásával kapcsolatban. Egyes szenátusi tagok a megbeszélés befejeztével közölték, hogy annak folyamán olyan információ birtokába jutottak, amely „némileg megváltoztatja az eddigi képet”.

Ugyancsak tegnap az amerikai szenátus külügyi bizottságának tagjai, akik előtt eddig titokban tartotta a Kongresszus két házhoz

Mint ismeretes, Izrael gyakorlatilag már hetekkel ezelőtt kénytelen volt lemondani az AWACS ügylet elleni kampánynak folytatásáról, miután amerikai részről közölték Izráellel a legmagasabb szinten, hogy az ilyen szerű kampányt Amerika belügyeibe való illetéktelen beavatkozásnak minősítik. Ugyanakkor azonban kiderült, hogy Izrael rosszallásától teljesen függetlenül, az amerikai politikai élet vezetőinek nagyrésze is élesen ellenzi az ügyletet. A jelen pillanatban az a helyzet, hogy a Kongresszus tagjainak nagy többsége az ügylet ellen foglal állást.

AWACS REPÜLŐGÉP

az AWACS kémrepülőgépek eladására vonatkozó javaslatot. — Így tehát tegnap megkezdődött

IDŐJÁRÁS

A meteorológiai intézet jelentése szerint ma és holnap nem lesz lényeges változás az időjárásban. Várható hőmérsékletek: Jeruzsálem, Cfat 18—29, Tel-Aviv, Haifa 19—29, Afula 18—31, Tibériás 19—33, Ludd 21—31, Beér Séva 15—32, Ejlát 24—37 fok.

BROADWAY 80 EZ MEGFELEL NEKEM...

MINDIG AZT HITTEM, HOGY CSAK EGYFAJTA CIGARETTA VAN — AMIG FELFEDEZTEM A BROADWAY 80 -AT Amerikai keverék 80 mm,

Régészekről, régi csontokról és maguknak a régészeknek a csontjairól

Sűrűn hallunk mostanság az archeológusokról s a munkájuk körül folyó vitáról. A régészek száraz csontokat hoznak a felszínre, de legtöbb ellenfelük nem csak ezeket, hanem maguknak a régészeknek a csontjait is szívesen ösztömré, hogy ne keverjenek már annyi bajt. Ők azt kiáltják, hogy „itt temető volt! temető volt!”, amire a régészek azzal válaszolnak, hogy: „tudomány! tudomány!”, aztán felváltva folyik hol az ásatás, hol a kiabálás.

Persze nem ez az első eset, hogy vallásos oldalról gáncot vetnek a régészeknek, alkalmasint nem is az utolsó. Csak Járiv Sápírá, a harmadik nemzedék óta itt élő tudóst, vérbeli régészt kell erről megkérdeznünk, hiszen ő már gyerekkorában is antik cserepeket evett a reggeli lebenjéhez, s ő bőve, ironikus mosolylyal azt feleli majd: „Manapság egyetlen régészeti ásatás sem folyhat le anélkül, hogy embercsontokba ne ütközzünk. Az emberek városokban éltek, ezeket a háborúk, tűzvészek vagy természeti csapások lerombolták, s a temetők maradtak a romok alatt. Mi történik például, amikor a földrengés lakosostul betört egy várost? Előegyenként a földet és új várost építenek. Emiatt tehát nem szabad az ásatásokról lemondani.”

Sápírá tárta föl a többi közt Tel-Afulát, Jávnét, Bét-Gamliót, Ásdót és Kámel-környéki pontokat, de saját tapasztalatain kívül még sok családi hagyomány is van etében. Anvái nagyapja, Simon Vitkin például rabbi-diplomával a zsebében érkezett Izraelbe, de tanárnak ment, a Mászchában, a mai Kfár-Táborban ő alapította meg az első héber iskolát. Ő Bibliával a kezében vitte kirándulásra a tanítványait, s megmagyarázta nekik az arab falvak nevét: „Dáburja, az az ősi Dovrát, az arab Ikszál az a Készulot-Hátávör, Indor pedig nem egyéb, mint a bibliai Éjn Dor...” Ebben a szellemben nevelte gyermekeit, s az ő egyik lányát vette feleségül József Sápírá, aki szintén a Biblia országát keresgélte az arab romok alatt. A házasság tehát ebből a szempontból is telitalálat volt. A fia, a mi Járiv Sápíránk, emlékszik, hogy a szülői házban örökké antik cserepeket és érméket gyűjtögettek. Amikor Járiv az iskolában a padtámlához kötötte a legszebb kislány copfját s büntetésből egy hétre kitiltották az iskolából, azt a hetet is érdekes cserepek gyűjtésére használta fel. Megmutatta a tanítónak is, aki sokmindenre kezdte oktatgatni, s a fiú így lett foglalkozásból gyűjtő, bár a faluban ferde szemmel nézgettek, mint akkor mindenkit, aki nem földműveléssel foglalkozik.

A gyűjteménye még a Szuke-

nik professzor figyelmét is felkeltette, s amikor a Lisanszky-nővérek emlékházát a Ben-Cvi család megalapította, J. Sápírá gyűjteménye lett a magva, maga Sápírá az önkéntes muzeumőr.

Ma Sápírá professzort a jaziri régészeti muzeumban lehetjük meg, ahol gyűjt és tanít. A muzeum teli szakrofágokkal, kőkoporsókkal, mert itt volt vaiaimkor a világ legnagyobb szakrofág-temetője, Sziriatól Dél-Szinájig mindenünnen ide hozták a holtakat. Erre a professzor abból következtet, hogy a kőkoporsók porló anyagában hol bazaltot talál, ami így tisztán csak Sziriaton található, hol gránitot, aminek csak Dél-Szináj a hazája. Ugy látszik, a hely annakidején szentnek számított, s az előkelőbbek temetője ide szállították. A gránit, a bazalt, s a más fajtájú kövek a halott szülőhazájára képeztek utalást: a sirra helyezett kövek szokása mindmáig fennmaradt még nálunk is.

Sápírá elmondja, hogy a csontok, csontvázak ma is a leggyakrabban a régi emberiség életének, szokásainak, betegségeinek és táplálkozásának a megismeréséhez. Voltak idők, amikor csak a koponyákat temették el, Jerichóban pedig szárított agyvelőket temetőként találtak, bizonyára ama vallási meggyőződésben

cselekedtek így, hogy az ember felsőbbiségét az agy biztosítja. Sok szakrofágnak hatalmas orra díszre, mintegy bocsánatkérés-ként a Haragvó Istentől (a harag héberül a „charon áf”, s az „áf” az orr neve, mint ahogy magyarul is mondják megharagudni helyett „megorrolni”).

A CSONTOK VÉNEBBEK A VALLASNÁL

Sápírá már 1943-ban tapasztalhatta a vallás és a régészek összefüggését. Egy rabbi kifogásolta, hogy ő csontokat ás ki, ami ellentétben áll a vallással. Ő azt felelte, hogy ezek a csontok mind olyan időkbeli származnak, amikor a vallások még nem is léteztek. Néhány évvel azután Jávné mellett kavicsbányászás közben fölfedeztek egy idősámitásunk előtti 4-ik évezredből származó sir-barlangot, s akkor egy rechoviti rabbi jelent meg tanítványaival, akik ordítottak a csontokról. Amikor Jerichóban ásunk, mondja, a házakról és a fürdőkről beszélünk, a sírokról egy szót se. Mert mondhatja Goren főrabbi, hogy a régészet fabatkát sem ér, az igazság az, hogy a csontvázak a tudásnak hatalmas forrásai, amelyekről a tudomány sohasem mondhat le. Természetesen semmi akadály, hogy bevizsgálás után a csontokat eltemessék.

NEEMAN IDIT

Megvesztegetés elfogadása miatt

Belső rendőrségi vizsgálat Turdzseman tábornok ellen

Avrahám Turdzseman tábornokot azzal vádolta meg egy tiszt társa, hogy megvesztegetést fogadott el. Belső vizsgálat indult ebben az ügyben, és Arje Ivcán tábornok, országos főkapitány parancsot adott annak meggyorsítására.

Avrahám Turdzseman tábornok, aki alig néhány héttel ezelőtt vette át a tel-avivi körzet parancsnokságát — kijelentette, hogy a vele szemben hangzott a vád teljes képtelenség s nem hajlandó azzal kapcsolatban állást foglalni.

Cvi Száde rendőr-alezredes azt állítja, hogy két elektromos öngyújtót és bőrmappát ajándékozott a tábornoknak, aki azt elfogadta. Ebben az ügyben egy rendőrségi vizsgálatot már kihaltgatta az alezredes.

Zámír professzor, a legfőbb államügyész, nyilatkozott ebben az ügyben és kijelentette: „Szerepemet látni az összegyűjtött terhelő anyagot s annak alapján döntöm el, van-e helye eljárás indításának Turdzseman tábornok ellen.”

APRÓHIRDETÉSEK

- „LIANA” PAROKASZALON külföldi utamról visszatértem, Legmodernebb parókák, Dízenoff 125, 224596, Nyitra 9-14-ig, Sana Tova.
- JEHOSIA VESZ órákeseget, felszámolást, házitársas, felszerelést, butort, stb. 83494, 876224.
- FILIP Hamuche vesz butort, frizidort, regisztereket, felosztást, 837775, este 833223.
- „MAGI-CLEAN” otthonában tisztítószereket és kárpitozó butorokat 52-70045.
- ZEVY kádak zománcotása az egész országban, felöléséggel, tel. 052, 78862, 04-326622.
- ASZTALOS szakmunkás javításokat és munkák elvégzését vállalja, megbízható, Barc, tel. 03-28340.
- HIRDETESEK szakszerű megvalósítása az összes újságokba, kiadóhivatalokban „Sáhar” hirdetőiroda, Szapira 13, Haifa, 04 669229, családi hirdetések este 04-38147.
- HÁLVÁRIK nagykaritász, jótékony tevékenységben, engedély 1250, (tel. 04-3300) 110030.
- FIGYELME! Lakások, üzletek, irodák, helyiségek, fűszerezetek, házak, konyhák, órák és a vízberbe, Tel. 04-68643, Bemis, Szulovics, Haifa, Herzhelg.
- A ZUCKERMANN fogászati laboratóriumában gyűjtészek felújítását, Tel. Aviv, King George 3, Tel. 282429.
- VILÁNBOROTVAK — javító szolgálat és frizid, Csacskesz, Blalik 12, Hama, Can, 736164.
- ELATHA és Samba szinktorok, 4 nap busz autóbusszon, idegenvezető és szállásdíj személyenként 1.500,- seketel, Korlatozott számú hely, gyermekeknek és csoportoknak kedvezmény, Ch. I. Tours 03-298712, 03-28339, 05-19287.
- KLEINNE DIMONA, kőzöjje emet az Új Kelettel, Tel. Aviv, POB. 831, hirdetésért, hogy vizsgálódassunk a mai hirdetésben megjelent kisért és fényképet.
- „SZUPERCHOM” Jaffa Jehuda Markov 8, tel. 04-64081, 82814, 83934, Nohovics-vezér zománcból és a helyszíni porcelánból, 30 éves jótállás az izraeli szabványhivatal felügyelése alatt, Kedvező fizetési feltételek.
- VILÁNBOROTVAK, hályogok, szemmel és nagy változatokban, Az újszerű ked-erményes árak, Rubin, Tel-Aviv, Jozed Hamania 6, tel. 332161.
- BORKABATOK, szörmebutók, Nyel-Aviv, Ben Jehuda 27, 03-653429.
- VESZUNK butorokat, használt frizidortokat, házitársas, felszámolást, antik tárgyakat, 04-660467, 04-228124.
- VESZUNK butorokat, frizidortokat, mindenféle felszámolókat és regisztereket, tel. 04-643671, Haifa.
- VESZUNK használt butorokat, frizidortokat, felszámolókat, regisztereket, 04-660666, 04-8000, Haifa.
- AKKAMHAG 32 dunám föld, magán tulajdon, Bét Kama keresztmáns, Beerszevától északra, 500 dollar dunámonként, 03-297482, 03-411881.
- SZORA — és átfestés, kádak és frizidortok felújítása felelősséggel! Este 03-785249.
- I SZORA BIXUS Derech Háticahonon, amerikai butorok, áruháza, mellékes, 04-660467, em. 303961.
- GVAKORLOTT székelyvagyományok keresésk, Kizdunk munkát házhoz, Binder, Tel-Aviv, Náchlat Benjemin 21, tel. 622681.
- 73 EVES romániai nyugdíjas, magashozilla, intelligens, jellemes nő keres, POB. 998 Haifa.
- MUNKASOKAT/NÖRÖK és genvarókat nézett, keres bórnyuz, Reznik, Ludvig, Haifa, Herz 45, tel. 04-667475.
- BNY-BRAKI Jesiva keres házaspárt szemből étel felszámolásra havonta 2 szombat, valamint vallásos gvakorok és szorgalmas segédzakaesot, 03-786295.
- IDOS FERFI MELLE asszony segítséget keresnek Haifa, naponta 8-12-ig, Tel.: 03-994638.
- ELADÓ egyzobas lakás apornal: máfészobas földszinti öszkomfortos, Haifa, Nové Saanan, Tel.: 04-224952.
- KONYVFOROTOT keresünk oroszhol nemetre, 03-803053.
- KULTURALT jomodu férfi, finom holgyet keres 60 körül, POB. 446, Haifa 104-es száma.
- VESZUNK AKKAMHAG varrogepet, 04-3300, 110030.
- IDOS, egyedülálló, jomodu, többnyelvű beszélő övezgasszony megfelelőtársat/ot keres szorakozásra, Cholov, Tel.: 849517.
- KERESUNK harári dolgozókat/nőket és gépezeteket/nőket, Reznik, Ludvig, Haifa, Herz 45, Tel.: 04-667475.
- RENDEZETT romániai 73 éves nyugdíjas megfelelő intelligens, jomodu nő keres, Haifa, POB. 998.
- ELADÓ komoly, szép, magyar és amerikai bevezetőjómény, Jozedatmen, Tel.: 02-315712, Szombat kivételével.
- ELCSÉPELNEK háromszobas Jeruzsalemli Amudar lakosomat, basonlora Tel-Aviv környékén, 02-718295.
- CHOLONRAN „Lávan és Kárgat” keres alumínium esztergályosokat és szerelöket, és lakásokat, Tel.: 89871.
- „HAWAI”-ágyvénű vásárlás nélkül, Exportból visszamaradt felesleg eladása minden modellben a gyár üzletében, Vasárnapiolt csütörtökig, reggel 9 és délut. 3 között, Rechove Efel 19, A Gaba, Petach Tikva, öszgasszony, a Danish rakatával szemben.
- ORVOS keres tisztviselőt jó héber tudással páni héber orra, (Nyugdíjas is lehet) 03-243331, Telefonálj 1 és 3 162616.
- KICSERELNEK — oletol olenak — Subaru 1981 metal-színű autómot Ford Tercyára, 132-től, Jettele, Tel.: 01-010065.
- PLASZTIK-festés 400,- szobánként, ártóalkozás 90,- Üzveünk a tisztaságra 809267 Goldmann.
- A LEGMODERNEBB könnyű parókák érkeztek, reklám árán 340 seket, Hajpótlók és fonatok, látogasson el! Szalon Jemel, Allenby 93, T. A., 296682.
- UJ ÖLSEKNEK ENGEDMÉNY! Orgonok csak nálunk, „Sial” — a legelőbb orgon Izraelben, Bét Hapszantor, Tel-Aviv, Allenby 99, Natania, Herz 41.
- ELADÓ kétszobas lakás Tel-Avivban, kirjával szemben és kétszobas hallos Ramat-Ganban, Tel.: 03-767348.
- METADELETET keresünk kislányhoz, házimunkával, bentlással, lehetleg idősobb nő legyen, 410729.
- JAD SNJA” cserélünk és veszünk lakó ruhákat, kábföldrol, varrás, meret után és javítások, „Varda” Dízenoff 154.
- BUFFE DOLGOZONOT keresünk önkiszolgálóba és szárnyas-gril munkást, Orly etterem Allenby 119.
- SZDEROT CHENEBN 2/4 szoba, esztonokan, telefon leghűtő 450615 hetköznap 17-19-ig.

A «milliomos kibucnyikok» meghívták Begint

A miniszterelnök kirohanása a kibucek ellen — A sajtóügyi tanácsos helyreigazító magyarázata

Menachem Begin miniszterelnök roo-hasanái ünnepi köszöntőjében, majd a rádiónak adott interjújában — többek között — éles kirohanást intézett a kibucek ellen, amelyeknek tagjait — fennhéjázó milliomosoknak nevezte. Az interjú egy részében Begin megfeledezett arról, hogy ő egész Izrael miniszterelnöke és nemcsak a Likud vezére.

A délvideki Chácor kibuc tagjai nem sokat várakoztak és nyomban az interjú elhangzása után, udvarias táviratban meghívták Begint, hogy tisztelje meg jelenlétével a „fennhéjázó milliomosokat” és személyesen győződjék meg a helyzetről.

A kibuc tagjai ironikusan megjegyezték, hogy a nyilatkozat szerint a miniszterelnök rendkívüli érdeklődést tanúsít a kibuci mozgalom, de mindenekelőtt a kibucokban levő uszómedencek iránt. „Miután a miniszterelnök ur több évi tisztsége alatt nem talált szábad időt arra, hogy bármiféle kibucha ellátogasson, beleértve a határmenti, a tüzvonalban levő kibucokat — ezennel tisztelettel meghívjuk Önt hozzánk” — hangzott Chácor kibuc távirata.

A miniszterelnök megjegyzése nyomán kitört botránny a kibuc meghívása nyomán fokozódott. Dov Zákín képviselő, a Mápám Kneszet-frakciójának elnöke a következő táviratot intézte Beginhez: „A nép egységének álarca alatt nem mint miniszterelnök, hanem mint a Chérut Párt vezetője, egy olyan mozgalom vezére, amely egyetlen települést sem létesített a Gálilban — fordukt Ön a néphez. Az egységápolása helyett gyűlöletet és uszi tást terjesztett”.

Simon Peresz, a Munkapárt el-

nöke ezt mondta: „Nem értem, hogy a miniszterelnök miként tud dolgozni azokat a kibucokat, amelyeknek tagjai 50-60 éve nehéz chálucit munkát végeznek! Peresz felszólította Begint, hogy ne kövasson politikai tökélet az egyes törzsek közötti szétvázásból és helyette tegyen meg mindent a nép egysége érdekében. A felháborodott bírálóokra sielve válaszolt a miniszterelnök sajtóügyi tanácsosa: „A miniszterelnök mindössze az interjú készítő újságíró kérdéseire válaszolt, beleértve a törzsek közötti eltávolodást. Az interjú készítőit ismételték meg több ízben

az ellenék állítását, miszerint a miniszterelnök uszítással és alantlan öszvelemmel felajzásával foglalkozik”. Porát sajtóügyi tanácsos hozzátette, hogy mindazok, akik passz emeltek a miniszterelnök ellen, elfelejtették megemlíteni, hogy a kijelentése után Begin nyomban felszólította, az összes érintett tényezőket, hogy vessenek véget a törzsek közötti eltávolodásnak. Begin azt javasolta, hogy az összes nártok vezetői közös felhívást tegyenek közösközött: „Egy nép vagyunk” — mondtotta a tanácsos a miniszterelnök nevében.

PILLANATFELVÉTEL

HANG NÉLKÜL

Egy kedves barátomról szól az alábbi történet. Megfáztott a boldogtalan, és hogy — hogy nem — elvesztette a hangját. De egészen. Képtelen volt beszélni.

Közben egy kis láza is lett, tehát három napra kiírta az orvos. Ellátta gyógyszerrel, és nagyon sok jótanáccsal. Azt mondta, öblögesse a torkát, szedjen vitamin-tablettát, pihenjen, izzadjon — és így tovább.

Meg is gyógyult pár nap múlva. Felhívtam telefonon, már érthetően beszélt. Akár egy suttyó bariton az 50 év előtti operettekben.

— Hogy vagy? — kérdeztem, mert ennél okosabb nem jutott eszembe. Aztán hozzáfűztem:

— Milyen az, ha az embernek nincs hangja, az otthon körülményei között?

Barátom okosan, sőt bácsien válaszolt:

— Ez csak a munkahelyen probléma. Itthon minden nagyon egyszerű. Hisz hógatni tudok...

(tótkomlossy)

HABIMA

Oktober 3. szombat

A kisteremben: KIFULLASZTÁS

SZALON MIRJAM

Melltartók és fűzők rendelésre is. (Azelőtt a Magda szalonban dolgozott a Dízenoffon), most Rámát-Gán, Modiin u. 69/a, tel. 786033, חתימה טובה

2 1981.X.2

Csöndes forradalom a Chérut-mozgalomban

Irta: SÁBTAJ HIMMELFARB

Nemrégiben még senki sem kétkedett a Chérut-mozgalom kelésében abban, hogy a rangban második személyiség, aki most építi ki az utat afelé, hogy a mozgalom fejként a miniszterelnök örökébe lépjen, az Dávid Lévi, miniszterelnök-helyettes és sikunügyi miniszter.

A sikunügyi miniszter csillaga szédítő sebességgel emelkedett a magasba, s maga a miniszterelnök sem tagadta, hogy minden tekintetben Dávid Lévi a jobbkeze.

Valamennyien emlékszünk még a Jigál Hurwitz pénzügyminiszter idejében a kormányban zajló küzdelmekre és Dávid Lévi már akkor megmutatta hogy nem szorítkozik saját tárcája ügyeire, hanem szövívője is a kormánynak azaz a Likudnak, minden gazdasági és társadalmi kérdésben.

Dávid Lévi személyét oly sokra tartotta a miniszterelnök és a Chérut minden vezetője, hogy arra a meggyőződésre jutottak, ha egyáltalán felveheti valaki a versenyt a Hiszdrut-választásokon a Máarách-hal, akkor Dávid Lévi az. Elég ha csak arra emlékeztetünk, hogy a Hiszdrut-választás kampánya során a Likud majd minden hirdetésben Dávid Lévi fényképét közölték, nem pedig azokat az alapelveteket, amelyeket a Chérut készült a Hiszdrutban megvalósítani, ha ott uralomra jut.

A sikunügyi miniszternek érthetően hízelt, hogy a pártban ily népszerű, s hogy valahányszor a párt valamelyik fontos ügysző új fórumot alakított, Dávid Lévi mindegyikben szerepelt.

Noha a Chérutban nem egy régi tag szerzett bokros érdemeket, egyikük sem vitta ki magának azt a státuszt, ami a fiatal miniszternek. Dávid Lévinek osztályrészül jutott.

Sáron hadügyminiszter nagy erőfeszítéseket tett a célból, hogy a pártban elismerjék, hogy a

kezdetinél magasabb helyezést érdemel, de mert sűrűn lépett fel bírálólag, nem egyszer a miniszterelnök ellen is, kivált Begin hadügyminiszteri tisztségével kapcsolatban, a Chérut tagsága nem nagyon kedvelte meg őt, alkalmasint maga a miniszterelnök sem, mert hiszen magunk láttuk, hogy amíg a jelenlegi kormány meg nem alakult, Sáron elkésredése nyilvánvaló volt, sőt nem egyszer annak a veszélye is fennállt, hogy levonja a személyi konzekvenciákat és lemond a földművelésügyi tárcáról, amit ha megtesz, bizonyára megrendítette volna vele a Begin-kormány helyzetét.

Ugy látszik, hogy a legutóbbi Kneszet-választások után megváltozott a miniszterelnök véleménye is Árik Sáron felől, márpedig valahányszor Begin mást gondolt valamely ügy vagy személy felől, a mozgalmat mindannyiszor önműködően átveszi az ő új felfogását.

Tény az, hogy Dávid Lévi népszerűsége csökkent a legutóbbi választások óta, s a helyét mind-egyre inkább Sáron hadügyminiszter foglalja el.

Különböző változatok vannak forgalomban annak a tekintetében, mi okból változott meg a miniszterelnök véleménye Sáronról általában és hadügyminiszteri kinevezéséről különösen. Az okok legfontosabbikának azt tartják, hogy a jelenlegi koalíció többsége a Kneszetben mindössze két szavazatra támaszkodik, mivel pedig Sáronnak megvan a két képviselője még abból az időből, amikor velük önálló listával indult a választásokon, tehát ő volna le személyi következtetéseket, meg is buktathatná a kormányt. Ennek megakadályozása megéri Beginnek, hogy némi árat fizessen érte.

A miniszterelnök különben is hajlandó volt koalíciós társainak a kormányhoz való csatlakozásért elég magas árakat fizetni és feltehető, hogy a parlamenti szünet után megkezdődik majd a Kneszetben az új törvények meghozatalának a fesztiválja, hogy a kormány eleget tegyen koalíciós társai követeléseinek, a néki adott ígéreteinek, arról nem is beszélve, hogy sok olyan párt, amely a legutóbbi választáson kudarcot vallott, a koalíció kialakítása során minden szempontból nagy eredményeket ért el, mint például a VNP, amely hat mandátumot veszített el, mégis nemcsak hogy megtartotta mindazokat a tárcákat, amelyek a kormány néki a választások előtt odaígért, az akkori 12 mandátum ellenértékéért, hanem még ezenfelül is sorai közül neveztek ki a helyettes külügyminiszteret.

Mivel Sáron mindvégig a hadügyminiszteri beosztásra tört, de ehhez őt különböző okokból sem az előző kormányban ülő társai, sem a Likud koalíciós partnerei nem voltak hajlandók hozzá-

segíteni, fel kell tételeznünk, hogy ezúttal, amikor Sáron ismét a hadügyminiszteri tárcát követelte, Begin felfogta végre, hogy a követelés visszautasítása a koalíció felbomlására, kormányának megbukására vezethet. Mivel pedig ezt Begin mindazon meg akarta akadályozni, ezért tüstént a választások után kezdte a terepet egyengetni Sáron kinevezése elé, a hírközlőszervekben pedig megjelentek a szándékosan kiszivárogtatott hírek, miszerint a miniszterelnök odaígérte a hadügyi tárcát Sáronnak.

Ha csak a hadügyminiszteri tisztségről lenne szó, akkor ezzel Sáron meg is elégedhetne, s ha sikerül neki, be is bizonyíthatja, hogy valóban alkalmas a tisztségre. Azonban minden jel arra vall, hogy amióta a mostani kormány megalakult és Sáron lett benne a hadügyminiszter, azóta nem csak a tárcája keretén belül végzett akciói révén lesz egyre népszerűbb, hanem azért is, mert a miniszterelnök különféle alkalomok és a legfontosabb fórumokon támogatja őt.

Igy például, amikor a miniszterelnök nemrégiben Washingtonban tartózkodott és Reagan elnökkel tárgyalt, nem csak hogy bemutatta neki Sáron mint tehetséges generálist, hanem dicsérte és magasztalta is, még azt is megengedte magának, hogy azt mondja az Egyesült Államok elnökének, hogy ha az USA-nak lett volna a vietnámi háborúban egy olyan tábornoka mint Sáron, akkor az a háború nem úgy fejeződött volna be, ahogyan befejeződött. Izraelben pedig a hadügyminiszter a múlt héten bejelentette, hogy módosítja a katonai kormányzat rendszerét a Nyugati Partvidéken és a gázai övezetben különválasztja a katonai és a polgári hatóságokat egymástól. A miniszterelnök ezeket a tervek is pozitíven értékelte a nagy nyilvánosság előtt, ami ismét az őt Sáronhoz fűző személyi kapcsolat megerősítésének a jele.

A Chérut-mozgalom tagjai igen hamar leszámítolják a miniszterelnök által feléjük küldött jelzéseket. Mivel pedig azt látják, hogy a Chérut-mozgalom más vezetői valósággal gunyt üznek a mozgalomból, mint például Me-

ridor gazdasági csúcsminiszter a maga energia-találmányával és egyéb lángelméjűségeivel, amikről senki sem tudja, mi bennük az érték, s egyáltalán a valóság, a párttagok szemében Sáron ezért válik egyre fontosabbá, a miniszterelnök feltehető utódjává Dávid Lévi helyett, akinek a neve lekerült a főcímeiből, aktivitása pedig eltörpül Sáron hadügyminiszter működése és státusza mellett.

Azonban a hadügyminiszter, miközben hón óhajtott céljai felé vágat, nem eléggé óvatos, sőt mint mondani szokás, a héten „el is csuszott egy banánhéjon”, amikor megjelent a Chérut központban, s ott, hogy elybarátait lelkesítse, olyasmit magyarázgatott, hogy a színáji hadjárat nem tisztán izraeli akció volt és nem Izrael államának a javára és érdekében hajtották végre, hanem a Cáhál az angolok és franciák ágyutöltelékeként vett benne részt.

A színáji hadjárat, a „Mivcá kádés”, mint Izrael minden háborúja, nem szorul prókátorokra, mert szent háború volt ezek Izraelnek, amelyekben a haza népe az állam fennmaradásáért küzdött, s ezért ha Sáronnak ez a kísérlete ártott is valamennyire a Cáhál arculatának, egyáltalán nem gyarapította vele önmaga megbecsülését.

Ha például arról is tudna Sáron, hogy a színáji hadjárat titkába annakidején azt is beavatfák, aki ma Izrael miniszterelnöke, s aki az akciót maga is jóváhagyta, akkor bizonyára óvakodott volna ettől a szerencsétlen kijelentéstől. Mivel azonban Sáron sem tud mindent, ezért engedte meg magának azt a mondatot, amellyel talán feltűzölte a Chérut-központ delegátusainak a képzelőerejét és harckedvét, lényegében azonban súlyosan sértette vele a Cáhált és az elárvult családokat, amelyek az akcióban veszítették el szeretteiket.

Nem meglepő tehát, hogy alig pár nap múltán a hadügyminiszter már igyekezett is helyrehozni a dolgot, sietett „megmagyarázni” a szavait, s azt állítani, hogy a Chérut központban nem pontosan azt kívánta mondani, amit arról a hírközlő szervek leadtak.

Régi nóta ez, hogy a hírközlő szervek nem pontosan közlik a beszédek szövegét, s az utóbbi időben divik ezt a nótat fujni. Az adott esetben azonban nyilvánvaló, hogy Sáron maga is rájött, hogy tulmesszire ment, s hogy amit mondott, az éppen mai, hadügyminiszteri tisztségében nem gyarapította a megbecsülését, és semmiképpen sem járult hozzá annak az arculatnak a kialakításához, amit ő szeretne jövője érdekében kialakítani magáról. Feltehető azonban az is, hogy a helyesbítésre akkor szánta rá magát, amikor erre a miniszterelnök hívta már fel a figyelmét, azt javasolta neki, hogy hozza ezt valahogyan helyre.

Bármilyen is azonban a hadügyminiszteri helyreigazítás háttere, kétségtelen immár az a tény, hogy a hadügyminiszter minden föle telhetőt megtesz annak érdekében, hogy egy olyan személyiség képmását alakítsa ki, aki majdan elfoglalhatja a Chérut-mozgalom első helyét, megfosztva ennek reményétől a mozgalom minden régi és fiatal aktivistáját, akik közül a miniszterelnök utódja kikerült volna, mert mint mondtuk, az örökös egyáltalán nem a Chérut-mozgalom soraiból fog felbukkanni, hanem egy ejtőernyős lesz az.

Népvezér, de nem államférfi

Tagadhatatlan, hogy Begin olyan népvezér, akinek a mai zsidó világban nincs versenytársa, de vajmi kétséges, hogy államférfinak is nevezhető-e a szó teljes értelmében. A népvezérek körül legendák szövődnek — az államférfiak viszont történelmet csinálnak.

Nem tudom, megfigyelték-e más tévé nézők is, mekkora volt az eltérés Begin komoly, tépelődő, aggódó arckifejezése között, amikor Reagan elnök mellett állott a Fehér Ház gyepén és villogó tekintetű arckifejezése között, amikor New Yorkban az ujjongó zsidó közönség előtti állott. Az volt az érzésem, hogy Washingtonban Begin államférfiuként jelent meg. New Yorkban pedig lelkes és lelkesítő vezérként.

De ki tudja, hol a határ Begin szónoki lángolása és politikai felelősségérzete között?

Amióta legutóbbi amerikai látogatásáról hazatért, egyre feltűnőbb és zavarba hozóbb az ellentmondás Begin konok állításai és az amerikai verziók között, mely utóbbiak egyre akörül forognak, lát-e Amerika kapcsolatot a szauidiókkal megkötendő AWACS ügylet és az Izraelrel való stratégiai együttműködés között. E kérdésben nagy a szakadék nem csak Begin és az amerikai szövívők állításai között, hanem aközött is, ahogyan miniszterelnökünk nyilatkozik és ahogyan a zsidó és izraeli közönség többsége látja logikus módon a dolgokat. A legoptimistább feltételezés úgy szól, hogy az amerikaiak politikája igyekszik némi egyensúlyt teremteni a szauidiók gyengesége és Izrael ereje, aggodalmi között.

Más kérdés azután, vajon az amerikai-szauidió-izraeli háromszög kívánatos, eszményi alapja-e a közelkeleti biztonság szilárdságának, s benne Izrael békéjének. E sorsdöntő kérdésben igen nehéz Menáchem Begin népvezéri képzeletére, még kevésbé Árik Sáron politikai kalandor-természetére hagyni a választást.

DANZIG HILLÉL

CSAK KÉT SZÓ...
elite KÁVÉ

Wimmer Jacobsohn Tamir

Emlékezteteli böngészés az Uj Kelet régi, erdélyi címszalagtarában

MEGELEVENEDETT CIMSZALAGOK

MOLNÁR FERENC egyszer előadást tartott New Yorkban a magyar nyelvről. Nem tett egyebet, mint hogy sorjában bemondott egy sereg magyar nevet, így: Baiassa, Bán, Czuczor, Dalos, Egri, Főris, Gál, Hajnal, Kovács, Lantos, Miklós, Nagy, Rózsa, Samarjai, Vadas, Ubul Zágón, Tóth, stb.

Ez volt az egész, meghajolt és lement a pódiumról. Bizott abban, hogy a nevek hangzása elmondja a fülüknek, milyen is a magyar nyelv.

En is valahogy ezt a módszert alkalmazom most, csak kissé továbbmegyek. Megjelenik képzeletben a kolozsvári Brassai-utca 10 szám, ott az Uj Kelet kiadóhivatala az első, földszinti, tágas helyiségben. És az ajtótól kezdve egy hosszú fal, mennyezetig érő többsoros farekeszekkel. Mindegyik rekeszben ábécé szerinti kinyomott lapcímszalagok, azt ragasztották rá az előfizetők példányára és már indult is velük Áron a postára.

Mint fiatal ember gyakran ott settenkedtem a rekeszfel előtt, mert azt két kedves lány, Ilus és Frida kezelte.

A Brassai utcában már rég nincs ott az Uj „Kelet”, eltűnt a rekeszfal, hamuvá lett a két lány... — de az akkori címszalagok sokszor kilibbennek elém immár emlékező rekeszekből és

Te!-Aviv — Rámát Gán

— Bró-Brák — Petách

Tikva — HOH

Oktober 21-én, szerdán

reggel 7 órától

MEGISMÉTELJÜK

NAGYSZABASU

KIRÁNDULÁSUNKAT;

a cseppkőbarlangba —

Jeruzsálembe!

Az egyetlen kirándulás;

LEICHTNER ELI

szakszerű, szórakoztató

vezetésével.

A kirándulást héber és magyar

nyelven magyarázzuk! Rész-

letek a p-tikvai HOH-rovatban

—

„MAGDA”

fogászati laboratórium

Protézisek sürgős javítás

fél óra alatt — Nyugdíj

soknak 25% engedmény

TEL-AVIV, BALEAR 27

—

„Dávid és Eli” triszek

AKCIÓ!!!

KULÖNLEGES ÁRAK

AZ UNNEPEKRE

Részletfizesési lehetőség.

ERKÉLYEK BEZÁRÁSA,

TUSSOLÓ-FÜLKÉK,

TETŐK, stb.

TELJES JÓTALLÁS, KIVÁLÓ MUNKA

Tel.: 03—907685

* Az ünnep alkalmából virágcsokor tiszta szívből *

—

Szenzáció a Jiddis Színházban!

MOTI GILÁDI

A SZUPERSZTAR JIDDIS NYELVEN

színészekkel, énekekkel és táncgyűttessel

TEL-AVIV, Héjchál Hátárbut

október 10., szombat este 8 órakor

4 1981.X.2

a névvel együtt egyeseknél maga a személy ködalkja is megjelenik előttem, felejtethetetlenül és fájdalmasan.

Nos, elkezdem, noha tudom, sokakat, a lap mostani olvasói közül, keservesen érint majd egy-egy név emlegetése, ki tudja kit vesztettek el benne, nagyapát, apát, testvért, jóbarátot.

Egy-egy név, már hangzásánál fogva, örökre belevészte magát emlékezetembe. Például: Moreno Manó, Gyulaférvár, dr. Harsányi Jenő, Dész, Blum Zsigmond Nagyvárad, egyébként az Uj Kelet ottani megbízottja volt), Dr. Fried Abris, Máramarosziget (mi, nagy szeretettel, csak Ábrinnak emlegettük) — utóbbiak időnként személyes látogatónk is voltak —, dr. Bleicher Alfréd körorvos Tóvis, dr. Timár körorvos, Rév, dr. Keller Samu ügyvéd, Szilágysomlyó, hatalmas, nagyszavadjú jogász és föld birtokos, lánya Dida, és ennek szép nővére, Bella, aki úgy tudom, (dr. Farkas nögyógyász neje) Izraelbe került.

Libegnek, ugrándoznak, incselkednek a címszalagokkal, a kis fehér papíroskák, amelyekben oly elevenen élt a rajta lévő név, hogy ha például Ilust álmban felköltötték, akkor is futja, sőt helyenként hozzámondta, például: Flegmann Armin, Nagyvárad, kéthavi hátralék. (Nagyon gazdag textilnagykereskedő). — Nem egyszerű név volt némelyikük, hanem valóságos fogalom, hiszen csak meg kell kérdezni egy-egy idősebb váradit (talán mégiscsak túlélte néhány az átkozott szörnyeteg Hitlert), hogy micsoda cég volt Váradon: ifjú Ullmann Izidor fűszer- és gyarmatárú nagykereskedés, vagy if. Leitner Márton, Zöldfa-utcai textilgyáros, Schwartz és Ullmann vaskereskedés a Nagypiac téren, és ugyancsak fogalom volt egy-egy orvos neve (mind járatták az Uj Keletet) dr. Ertler Mór (álomnak tűnik, hogy egykor Nagyvárad város tisztifőorvosa volt), dr. Grósz Samu, aki úgy ült a konflisában, amellyel végiglátogatta betegeit, egyenes tartással, malaclópókópenyben, barna keménykalapban, mint őnmaga szobra, szinte minden utcában ki-kiszállt, és nem sztetoszkoppal, de füllet a beteg hátára és mellkasára fektetve vizsgált.

dr. Sebestyén Arthur, öt rendszert konziliumra hívták, bicegett szegény, valahol Olasziban lakott.

Mind-mind füstté vált! Be kedves ember volt dr. Krausz főrabbi, dr. Lebovics orvos (Marton Ernő sógorai) Dicsőszentmártonból, micsoda műveltségű európeér dr. Gáspár Gyula ügyvéd, Szilágysomlyóról) annak a dr. Gáspárt Ferencnek volt az öccse, aki, mint hajóorvos, végighajózott szinte minden tengeren és könyve „Negyvenezer mérföld vitorlával és gözzel”, az akkori ifjúság legizgalmasabb olvasmányává vált.

Hozta a postás a pénzt, gyűlték az új előfizetők és lent a Brassai-utcai alagsorban Fruchter, Teszler meg a többi nyomdász már szedte és nyomta az újabb és újabb címszalagok százeit.

Brassóból dr. Ritter Salamon orvos (sokáig ingadozott, hogy a „Brassói Lapok” mellett járasson az Uj Keletet is, de aztán rájött, hogy mindkettőre szüksége van, mert ő „magyar is, meg zsidó is”). A főrabbijuknak, Dr. Deutsch Ernőnek, nem voltak ilyen dilemmái, se dr. Springer Arthur fogorvosnak, nemhiába, most mihelyt lehetett, Izraelt választotta új hazájául.

Picánkolnak, kergetőznek a címszalagok a képzeletben, most libben elem mégegy: a dicsőszentmártoni dr. Ligeti Sándor bankigazgató, aki két okból is emlekeztetes, „A bűvészer-szény” címmel regényt írt a pénzvilágról, utópista társadalmi gazdálkodásról, másodsorban mert az elektronikus zene Nyugatnémetországban élő papájának, Ligeti Györgynek az apja volt, (különleges büne, de Isten bocsássa meg nekem, én jobban szeretem Offenbachot, és ne hagadják meg e híres ultramodern komponista, ha egy anekdota jut róla eszembe: Schwartz nagyon unatkozott a menyor-szágban és kérvényezi, helyezték le a pokolba, mert barátja, Kohn ott állítólag nagyszerűen szórakozik. Le is engedik, le is megy, ott látja Kohn egy fotelben egy budoárvilágításu szalonban, ölében egy pucér nő, szól a zene, „barátom!” — kiált fel irigykedve Schwartz, „én otthagytam a menyországot, idejövök!”)

— „Hagyd a fenébe!” legyint Kohn, „néz ide, ebből a fotelből ekkora szegek állnak ki, a nő az ölemben a feleségem és a zene Bartók!”

Na még kik voltak? Temesvárról Szana Zsigmond, Totisz Rezső, nagy piutokraták, utóbbi valami kis ország tisztelbeli konzulja is, de mindkettő olyan nagy mecenás, hogy Fekete Tivadart költő egy ízben megintcsak pénzt kért Szánától: beteg, küldje a lakására. „Azt már nem!” — üzent vissza Szana, „Jegalább jöjjön be érte!” Mire egy délutáni megáll egy mentőkocsi a bank előtt, hordágyon beviszik Tivadart a bankba és leteszik a pénztár elé. (Persze, kutyabaja se volt.) Ennyi ázsárszégre meg is kapta az újabb adományt.

Kis helyiségekben összesen talán még több előfizető gyűlt, mint nagyvárosokból. Falun a lap mindig szenzáció volt. Dr. Bárd Oszkár körorvos, aztán egy közismert nögyeleti néni Besztercéről, már nem jut eszembe a neve, (Jámbor Feri nagynénje), dr. Heilper Lajos Medgyesről, s nagytehetségű Jándy Dávid festőművész Nagyváradról (a nyilasok felakasztották), lo- vag Wertheimstein (uristen!): fo-

szolgabíró Ferenc József alatt) Cséfaról, Sternhal földbirtokos Nagyszalontáról, — kell még bizonyosság, kik voltunk? Gerő Armin rendőrkapitány Nagyváradról, Bürger Albert sörgyáros Marosvásárhelyről, a fancieskai Schwartzok, (földbirtokos-család) és még több ilyen szemképrázató név és pozíció.

Talán egyik legnagyobb hívnk dr. Engelberg Dezső iskolaigazgató volt (Marosvásárhelyről) és egy másik iskolaigazgató, dr. Déznai Viktor, Temesvárról.

És ott voltak a váradi Gábeliskola tanítói, tanárai. Maga a rabbius Gábel Jakab (törvényhatósági tag), Weisz Jakab, aki nek szerelme Fenő Aranka tanárnővel szemünk előtt szövéddött, ahogy a pedellus hozta-vitette szívük üzeneteit, Schlésinger Márk, Rusznák Vilmos, jaj, be szegények voltak, Kupfer Jakab, Kós Zsigmonddal együtt (va lóban a nép, a zsidó nép napszámosai), de a Felső Kereskedelmi Iskolából is akadtak előfizető tanárok, dr. Kohányi Rezső, Schuszték Adolf (igazgató) Kun Gyula (vegytan tanított), és a hitközség tisztviselői, alkalmazottai: Davidovics sámesz, Kirsch, a drága, sovány, vöröses szemű, lüszterkabátos Kirsch bácsi, ünnep volt, ha megtsztele a családokat látogatásával, (fia Izraelben orvos, látam Haifában a tábláját).

Forog előttem, mint egy ring lispel a kolozsvári Mátyás tér, csak sajnos, mind kiestek a megkerült korban a hintákból: Friedmann a könyves, Katz és Mendel, a ruhabolt, Róza a drogista, Heller a cipős, aztán a Wesselényi utca felől a drága Neuberger néni, Rimóczy a kedves fakeskedő, Zádor, a zsidó elemi iskolai igazgató és Lenke lánya, ugyancsak pedagógus (Izraelben halt meg, unokahuga volt Marton Ernőnek), és hogy eltűnt, hogy semmivé vált dr. Schwartz Miska, a váradi tüdőszanatórium orvosa, édesanyja Komádiból hozta be neki, míg iskolás volt, a „tojást, turót, tejfelt, hogy ne kopljást szegény, kitartással orvos lett, mire? mi nek? a kéménynek?!

Még színészeknek is volt címszalagjuk: Fekete Miskának, aki nem tagadta meg békésabban rabbi-ajját, Forgács Sándornak, Kemény Lacinak, sőt — minden szabadkőművessége ellenére — dr. Janovics Jenőnek is.

Akik címszalag nélkül is össze fonódtak velünk, azok szinte mindennapos látogatói voltak a szerkesztőségnek: dr. Pollák Sándor, a nagy vitatkozó dr. Klein Miksa, dr. Stern Mór, a már ritkábban belátogató esokoládégyár képviselő és publicista dr. Blau Pál, a futballisták közül Csöves (Hirsch), Wesel Karesi, Hexner nagyothallott, az idők szavát meghallotta (nők közül Wiesel Matyi (Tarbut-igazgatónő), Hevesi Piroksa zongoraművész-nő... soroljam még? Oly jól esik. Dr. Róth Marcell sebész, a kis dr. Löwy urológus, Dr. Lörcz Sándor urológus, (kérem ne fogjanak gyanút: csak hallotam, hogy bizonyos kellemetlen betegségeket még szondával kezelt, végén kis villanykörte volt és miközben lassan letolta, min dig ezzel a szöveggel: „Na fiam, most kivilágítom a micsodáit, mint egy templomot.”) (Szegény Lörczi dr. öngyilkos lett, kis gyöngyházrevolverrel főbelötte magát.)

Bankigazgató urak, előkelő bankigazgatók: dr. Popper Ákos, Erber, dr. Szemere Miklós, Lend-

vai mind méltóztattak előfizetni, sőt újságíróknak néha váltót is leszámitoltak, mint például Semlyén és Hirsch a Kolozsvári Közgazdasági Banktól. Kavarog még néhány papírka: Guth parafadu gögyáros Szatmárról (Marton Ernő meghitt barátja, a nagy bányai Phönix vegyigvár már nem tudom pontosan, de dupla W-vel kezdődő nevű igazgatója,

dr. Fried János nagyvárad ke- reskedelmi és iparkamarai tit- kár (Zsolt Bélával a „Tavas” ci- mű irodalmi folyóiratot gründol- ta 1919-ben) mindenre télt, aka- ratból, ambícióból, kedvből.

És mi lett a vége?!

Az lett a vége, hogy most messze elkerülöm ezeket a váro- sokat, ezeket a falvakat, pedig itt vannak közel, de inkább megyek Portugáliába, Dániába, Malorcá- ra, Korzikára... ha egyáltalán ki tudok jutni ebből a pokoli kör- ből!

BENAMY SANDOR

A Midrás gyöngyszemeiből

Nem a zsidóké az érdem, hogy ők tartják fenn és őrzik meg a feledéstől a Tórá és a bibliát. Az érdem a Tóráé, mely fenntartja és nem engedi elsüllyedni a zsidóságot.

Ha értéktelen volna, nem szidnának. Ha szürke volna, észre sem vennének. Szidnak, mert kimagaslasz és észrevesznek, mert tündökölsz népem, Izrael.

Van jutalom és van bünhődés. Kérdezték meg Memphis romjait, mért omlottak össze? Mert királyai zsarnokok voltak. Kérdezték meg Ninive portorlásait, mi- ért maradt csak homok az asszir királyok után? Mert erkölestelenek és paráznák voltak. Kérdezték meg Athén esonkjait, hová lett a görög hatalom? Elpusztult, mert hamis bálványokat imádott. Kérdezték meg Róma összetört oszlopait, mért zúzódtak össze? Mert a cézárök ártatlan zsidókat feszítettek keresztre és égettek el és gyilkoltak meg tűzhalállal. Ezer és ezer ártatlan embert a cirkuszok mulattatására. És kérdezték meg Izraelt, miért maradt élve? Mert nem hagyta cserben Istenét, és nem felejtette el könyveit.

Amíg a gyermekhangok csilingelnek a zsidó iskolában és a zsidó templomban, addig hiába kovácsolnak kardot és lándzsát Izrael ellen.

— Dicsőség a munka, mert felemeli a munkást — mondta Rabbi Simon ben Jocháj, aki vállán mezei kosárral lépett a tanházba. Ezen a kosáron foglalt helyet az előadás alatt és így valéban felemelkedett: egy fejjel kimagaslott társai közül.

— Jaj, elvesztettem a zsákomat! — kiabált Szezfuesz piacán egy kereskedő.

— Mi volt benne? — Semmi, semmi! — Hát akkor mért jajgatsz? — Éppen azért, mert rájönnek, hogy az én zsákom- ban semmi sincs! — kiabált a kereskedő.

Az Örákkévaló így szól Izraelhez a Szináj hegyen: — Én vagyok az Ur, a te Istened, aki kivettelek Mieráim országából, a rabszolgaságból.

Nem azt mondja az Isten: Én vagyok az Ur, a te Istened, aki teremtettelek.

Azt jelenti ez a nagy különbség, hogy a felszabadítás műve nagyobb a teremtés művénel.

Azt jelenti: az ember, csak akkor ember, ha szabad.

Mózes rabszolgák népét találta Egyiptomban. És igye- kezett őket a hosszú pusztaí vándorúton szabaddá ne- velni. Nem sikerült neki teljesen. A zsidóban megmaradt máig egy rabszolga tulajdonság: attól fél csak, azt tisz- teli csupán, aki rosszul bánik vele.

Mózesről írva van, hogy nem akart meghalni. Lejárt a napja, de nem akarta elhagyni a helyét. Mózes, az aggasztán nem vette észre, hogy új idők köszöntöttek be, hogy új korszak virradt és hogy őreá nincs többé szükség. Nem Mózes kellett többé a népnek, a bölcs, öreg, törvényhozó, hanem Józua, a fiatal katona.

Mit tanul meg a zsidó a nemzsidótól a legkönyybe- ben? Azt, hogyan kell a zsidót gyűlölni és üldözni.

MEZEI ANDRAS IZRAELI JEGYZETEI:

3. Milyen egy olajfa?

Hogyan tudhatnám elmondani, milyen az Émek, a termékeny-ség völgye, Izrael egykori s mai élektárája, ha nem tudom elmondani azt se, hogy milyen egy olajfa. Mert hogy az olajfán kelene kezdeni, azt még a hozzá kötött számár is mondaná: szükség lesz rá. Mármost az olajfára, melyet el kell hogy oldjak, mint a tanítványok egykor a számárisokot, melyen nem ült még ember... — És ezt az olajfát, amelyet itt látok, messze Jeruzsálemtől, nem írta le még senki. Se kén, se raiz, se írás nem oldotta el enyhültes árnyéka kékes valóságát, a konárság vörhenyes, rozsdás reflexeitől, a könyájak és bőrk alatti egymásba hullámozó dombok ollózásából, csak ezt a

kivágatot: ezt az egyetlen öreg olajfát szeretném elmondani...
A Subaru megáll az útpadkán, mintha Ávri is megérezte volna, hogy a fát kiválasztottam. Fölöttem áll a sziklás, meredek parton — mondom: olajfa. Minden ágához külön gyökérzet vezet a törzsben, hogy máris rengeteg külön fa együtt, fölöttem! És ha most megkérdeznék valaki, miért jöttem? Azt válaszolnám: ezért az egyetlen olajfáért. De Ávri más miatt állt meg. A világ valamennyi olajfáját ide kötné, ebbe a sziklás talajba inkább, mint sem hogy egyet is eloldjon innen. Löttyögős, két munkaruhában, porosan áll az út mentén, arab kendőben porálarcban, befűzetlen bakancsban, mintha fel-

öltöztetett szikár olajfa volna maga is. Csupa gyökérzet... fonadék. Egy lapát árnykán álló alakzat. — Kábultan kilépek a kocsiból, mintha kértek volna rá. A sziklás partoldal furcsa ablakokká, barlangszerű bemélyedései fölött a törzs, a lomboat biológiai radarenyője regisztrálja, hogy életerében megjelentem, és én is ott vagyok inkább, mint itt, az útjavítónak látszó idősebb arab munkás mellett. A hengeres kövek között botolva, beszéd-árnyékban: fekete, komor, jobbról balfelé haladó alakzatok írótt árnyékában, az eleven héber szavakban, amelyek már mintha nekem szólnának. Hallod! — Kétezer évvel ezelőtt, Jeruzsálem ostroma idején nagy lázadás volt délen.

Emlékszel? Időszámításunk leg elején volt, 50 és 60 között. A fiatalok. Hát igen, a fiataloknak tetszett a dolog, a lázadás, a nagy hecc, vagy ahogy mondják: buli. Itteni szlengben bil-bul. Mert itt gazdagság volt (itt, az Émekben), köröskörül mindenütt olajfa-ligetek, narancsok, gránátalmafák alatt, a völgyekben kalászosok voltak. Rengetegen éltek itt akkoron. Kétszázézeren is éltek itt, többen, mint manapság... — Hallom a szavakat. Héberül. Nem a sziklavájából hangzik. Nem az olajfa mondja. Nem az óskori furcsa malomkő nyiladékból jönnek a szavak, hanem a legváratlanabb helyről: szájjal mondja. Nekem mondja: a római légiók ellen indultak harcra innen a fiatalok, délre, Másszáda felé. Jerikó felé. Le a barlangokba, a hegyverődőkbe. Le, a kősvatagba, a judeiba, innen — mutatja az egykori éden határait a furcsa ember a már-már primitív, a porálarcos, a jelentéktelen kintésű. Mert itt most is héke van, bőség és nyugalom. Igen. Aratás van és gyümölcsösüret van. A termés betakarításának ünnepe, a bősége — lépten-nyomon rá lehet bukanni itt ilyen olajfás-üzemekre — mutat az üdonsült előadó a partoldal kőablakaira, amelyeken át a köpincékbe, mint kádakba, köerjesz tökébe látni, ha kétezer évet liftezve az időben, valóban látni akarjuk az erjedő kádakat színiültig telve olajbogyókkal...
Most értem meg, most ocsudok fel arra, hogy Ávri kérésére előadást tartanak nekem a Bír Kochbó-lázadás koráról. Arról, hogy innen könnyű volt egy kis balhéra délre ruccanni le, a nagy lázadásba és visszatérni ide a menedéke, az édenbe, a „jóléti társadalomba”...
Arra ocsudok, hogy engem itt jól becsantak. Legalább annyira, ahogy Illyes Gyula valamikor becsapta francia költőbarátját, annak a könyvét olvastatva egy magyar paraszttal a Balaton partján. Nekem itt utépitőnek? Parasztnak? Kibucnyiknak öltözött fel egy professor, az unokabátyámmal összesugva várt itt az olajfa alatt, egy ásó árnyékán állva, és nem veszi észre, hogy észrevettem? Mondja, csak mondja: ezek az olajfák — mutat az én olajfámra — mondhatatlan nagy termést hoztak. Az erjesztés után került a termés az előőrlebe. Itt volt. Ezen a helyen. A nagy kőkorongot gerenda tartotta — és mutatja az egykori gerenda emelőszerkezetének helyét, mutatja kicsurgó olivaoaj köagvát, hogy szinte látni az aranylót, finom olajpatát ma is, és mintha leolvadóban volna a porálarc. A meg-tévesztő. A kellék a színjátásához, mert most már történelmi dátumokkal, bibliai nevekkel és

már-már tudhatatlan gazdasági adatokkal fűszerezi a beszédét, azzal a természetességgel, mint aki tudja, hogy kicsoda ő valójában, és el is felejtette a csákányt, az ásót, a piszkos arab kendőt a fején. Na, végre! Végre, hogy megtudom, miről van szó. Arról, hogy véletlenül a bulldozerrel megsértette fordulások közben a partfalat, a meredek partot és ez a kőablak, igen, a kőablak jobb felső sarka nézett ki rá az európai időszámítás leg-elejáról...
— De hát mit kerestél itt Ön egy bulldozerrel? Ön ugyebár archeológus?
— Igen. Az vagyok — mondja, mintha nem vette volna észre, hogy fölfedezte az ellentmondást és folytatja: — Kezdtém kaparni, óvatosan, majd abbahagytam és kutatni kezdtem az irodalomban, merről merre megy? Miben hasonlít, s miben különbözik ez a kis olajprésüzem az egykori többi üzemeckéktől. És most már zavartalanul mondja a professor, mondja, hogy elkerítette itt ezt a részt. Óvatosan kapargatva és csakis egyedül, segédlet nélkül tisztítja, bontja. Vagyis hogy feltárja.
— Mi az Ön foglalkozása? — kérdeztem, s látom rögtön, hogy sikerül megzavarnom, kibillentem valamiképpen, mert úgy tesz, mintha a kérdésem nem volna helyénvaló. Mintha nem ide tartozna, hogy éppen színházi rendező Haifán és sok helyütt, másutt, itt a környéken. Ávri megtoldja a „legnevesebb” jelzővel ezt a képtelen állítást, mert hogy azzal is megtoldja, hogy a barátja, itt szemben, a Mismár Háemek nevű kibucban jelenleg gépkocsivezető. Korára való tekintettel már csak a kibucban belül fuvarozza az embereket. Kis busszal. Kis traktoros vontatóval közlekedik.
— Lehet, hogy én messziről jöttem, öregem — mondom Ávri-nak magyarul —, azért nem olyan messziről: ki ez az ember? Ki az ember? — Ez az ember ki?!

— Ja, ugy, ha úgy érted, nem tudom — válaszolja az unokabátyám —, nem tudom, ki ez az ember. Csak annyit tudok róla, hogy nagyon érdekli az a kor, amiben fögtemmelésre rendezkedtek be itt a régiek, a part mentén ötszáz méterenként lehetne feltárni ilyen prészházakat. Hobbiból csinálja — mondja Ávri, mert válaszolni szeretne a kérdésemre —, senkit nem von bele ebbe a munkába, amelyből anyagi haszna nem lehet, már csak azért sem, mert tagja a kibucnak. Nincs vagyona. Fizetést nem kap. Hacsak nem arra gondolsz, hogy a nemzeti vagyon gyarapítja? Nem. A dologért önmagáért csinálja ezt a dolgot, azt hiszem. A bibliát bujja és Josephus Flaviust bujja az utalások, a vonatkozások miatt. Az archeológia nemzeti sport itt, öregem — hogy tudnám neked elmondani...
Ávri törli a magyar nyelvet. Ötven éves, és ma már jobban beszél jobban ért héberül. Azt hiszi magyar nyelvtudásában van a hiba. Hogy elfelejtett valami fontos szót, amiből mindent megérthetnék így egy csapásra, az olajligetek alatt, amelyek fenégségét hogy is tudhatnám elmondani, ha egyetlen olajfát se sikerült eloldanom az itteni, mai valóságból, miként a furcsa, ismeretlen embert se, hogy tudatos, szisztematikus előrehaladással bontja a láthatóbból a nem-láthatót, itt az út mentén, hol egy jeruzsálemi olajfához kötött számárisokó legendájának emléke kísért meg engem, hogy mindezeket az élményeket mégis elkössem innen, mert talán jó lesz valamire.

MARAI SANDOR:

AZ IGÉRET FÖLDJÉN

Ahhoz, hogy Palesztinában megalakuljon a zsidó állam, amely államot, tehát lezárt, politikailag létező, önmagában cselekvő tényezőt alkosson, szükség van még egymillió zsidó bevándorlóra és ugyanannyi ezer fontra, ahány bevándorló érkezik.

Ezer font mindenütt a világon nagy pénz. Akinek ma ezer fontja van, nem megy Palesztinába, ahol az ezer fontnak sok-sok év múlva, sok és fáradságos munka árán láthatja valami kamatját, hanem itél ott, ahol van, s jólmenő kávémerést alapít, vagy bérel egy kisbirtokot.

A zsidó álláspont: hogy itt többről, itt nem gyarmati vállalkozásról, hanem telepésekről van szó — tehát emberekről, akik nem akarnak néhány év alatt meggazdagodni, s aztán visszatérni Európába, hanem emberekről, akik örökre ott maradnak az új otthonban, gyermekeiket arra nevelik, hogy az új otthonnak legyenek polgárai és munkásai, — hogy itt egy hazának megteremtéséről van szó, ez a zsidó álláspont minden tiszteletre méltó. S nem igaz, hogy megvalósíthatatlan. A millió zsidó bevándorló készen áll ahhoz, hogy elhagyja Németországot, Lengyelországot, Ukrajna gettóit, Románia pogromtanyáit, s italmérés helyett, a jövőben sajátkezűleg eukorripát illessen. De hiányzik az ezer font fejenként, s akinek van közülük ezer fontja, az nem megy Palesztinába.

Diszkrét kivételeket aranylapokon örökítenek meg a cionista mozgalom krónikáiban. E lapokat meg lehet számolni.

De az érkezők legtöbbször — (lényeges bevándorlásról alig lehet szó, a mozgalom örül, ha foglalkoztatni tudja a már beérkezett elemeket). — koldus-szerűen érkezik, sziklákat rengető hittel szívében és nyolcvan piasterral zsebében, amiért Palesztinában nem kapni egyetlen olajfát sem. (Hiba, hogy a cionisták nem tértek át már régen valamely olcsóbb és szerencsésebb pénzrendszerre, mert a rendkívül drága egyiptomi font, melynek legkisebb egysége a piaster, elképzeltetlennül megrövidíti az életet. Nem valószínű, hogy angol részről ilyen tervvel szemben akadályok merültek volna fel.) A Keren Hájeszodnak nincs pénze, hogy új földeket vásároljon, aminek részben talán a lehetetlen birtokállapotok, részben a lehetetlen földárak az okai: a földvásárló bizottság első időben ragaszkodott a zsidóság nagy történelmi színtereire; viszsa akarta vásárolni a földeket, ahol a zsidó történelem legnagyobb jelenetei lejátszódtak. E földekért, melyek néha elsőrendűek, néha nem, káprázatos földárakat — (helyenként 5 fontot egy dunámért) — fizettek. S a Keren Hájeszodnak nincsen pénze, felszerelés, állattal, épületekkel látni el a bevándorlókat, még kölcsön formájában sem tudja ezt nyújtani, — egy telepes minimális szükséglete az első beszerzésekre 800—1000 font (25—28 ezer pengő).

Akik lenn vannak, verekednek: az eszméért, néha már csak a létért. Ha a világ zsidóságának csakugyan szívügye, hogy a mozgalom ne fulladjon meg teljesen (s e nagyszabású érdeklődésre sürgősen szükség van, mert odalenn sok minden kezd életveszélyesen elaludni).

Egy Palesztinában, amely nem sértődött intellektuelek tenyészete, hanem állam, vannak kilátásai a magántőkének is; mérsékelt földművelési, erős ipari kilátásai.

Mindez nem jelenti, hogy azok, akik dolgoztak és dolgoznak az új zsidó haza felépítésén, nem végeztek emberföltötti munkát.

Odalenn kevés az ember; de sok az ideál és sok a lélek. S ez a kettő olyan árcikk, amelyből általában kevés van a világon.

A ZSIDÓK OTTHON

Valaki, aki nem volt zsidó, ezt mondta:
— A zsidók sok mindent tudnak, sok mindenhez értenek. Csak egyet nem tudnak: meghalni valamiért. És vannak dolgok, amikor nem lehet okoskodni, amikor meg kell halni...
Láttam a zsidókat ott, ahol nem okoskodnak; láttam, azt, amiért meghalnak.

Ma már tudom, hogy Palesztinában nem épül, vagy még sokáig nem épül fel a zsidó állam. Tudom, hogy a kivándorlottak közül sokan visszatérnek, vagy vissza fognak térni Európa városaiba, kifáradva a küzdelemtől, elcsüggedve a kilátástalanságtól, vagy a nagyon távoli kilátások apró reményeiktől. De azok, akik ott maradnak, — s ilyenek is vannak sokan — hajlandók meghalni az új földért; sokan már meg is haltak közülük. S a zsidók számára ez a nagy kísérlet nagy eredménye.

(Folytatjuk)

Ami a két Ikarusz között van

Ditrói Tamás szobrászművész kiállítása, Hászimtá Galéria — Old Jaffó

A fa melege, a kő keménysége, a bronz merev fagyossága: Ditrói Tamás szobrainak az anyaga

Ditrói Tamás: EMLÉKEZÉS

is kifejezi a mondanivalót, amelyet a modern áramlatok megannyi csapdáját tudatosan vagy ösztönösen elkerülő művész a műgy sem rejti. Ezek a szobrok nem talányok. Az emberi test változóságát, az emberi érzelmek változatoságát, néha az emberi gondolatok mélységét igyekeznek kifejezni sikerrel, igen változatosan. Lehet, hogy véletlenül került a két Ikarusz a kiállító terem két végére. Lehet, hogy véletlenül került a zuhanó Ikarusz a bejárathoz, a Nap felé törő pedig a csarnok legvégső zugába. Akárhogy is történt, a két figura

* AZ IZRAELI SZEMLE ünnepejében Szalom Alechem, Barabás Tamás, Barzilay István, Bellák Tiborné, Dán Dalmát, Gálili G. Ervin, Heltai Jenő, Árje Kaddar, Dr. Katz József, Dr. Kertész László, König András, Markovits Rodion, Denis Palmer, Rössel Mordecháj, Alexander Salamon, Vajda Albert, Virág Sándor írását olvashatja. Társadalmi-kritikai lap. Szerkeszti: Árje Kaddar. Minden új előfizetőnek — porto ellenében — négy ajánlékszámat küld a kiadóhivatal: Haifa, Hamaapilim 5. Telefon: 04—531-813 és 231-814. Az igényes olvasó változatos havi szemléje.

megjelenítése és elhelyezése is szimbólikus erejű. Nem a kudarcba való beletörődést szinte vázlatosan kifejező zuhanó Ikarusz az utolsó élménye a látogatónak, hanem a hite által magasba emelt, a felemelkedésben bizó, a száműzetés szigetéről minden kockázatot vállalva menckülő Ikarusz élményével távozik a látogató.

Ami pedig a két Ikarusz között van, rendkívül biztató. Mindenek előtt a faszobrok rendkívül megkapóak. Az „Emlékezés” részletes aprólékosan kidolgozott öregecske, amelynek csukott szempillái mögött évezredek örömeinek és fájdalmainak emlékét sejtí a néző. Különösen megkapóak nőalakjai, a befelé fordulás remekbesikerült megjelenítései. Talán ezek a szobrok tükrözik legjobban a művész érzékenységét és egyben a legnagyobb erényét: halk visszafojtott, szinte bocsánatkérő magatartását, amikor sajátmagán átszűrt érzelmeket jelenít meg fában, kőben. Erény ez, mert ez a határozott módja az elmélyülésnek, a szobrász és a néző számára egyaránt. A szobor elindítja a nézőben az érzelmek, a hangulat kialakulásához szükséges gondolat-szikrát és együtt faragja tovább a szobrásszal, nem is az alakot, de az alakot rejtő örömet, bánatot, emléket, aggodalmat, szorongást.

Ismét behibonyosodik, hogy a modernség körüli vita távolról sem olyan egyszerű, mint a, hogy azt sokan vélik. A modernség nem az érthetelenséget vagy a nehezen érthetőt jelenti. Modern művész az, aki a korra jellemző érzelmeket és gondolatokat tükröz vagy indít el a nézőben sajátos kifejezési eszközeivel, a művészet nyelvén. Ditrói Tamás kiállítása beszédes bizonyítéka annak, hogy a modernnek nevezett áramlatok másolása nélkül is lehet korszerűt alkotni, mert a művész első faladata az, hogy önmagát adja. Besorolása, osztályozása, elhelyezése a különböző rekeszbe a kritikus nyilvántartás polcain, nem az ő dolga, noha műbírálat címén sokan csinálják.

Körtefából faragott önarcképe egyike a kiállítás legsikerültebb darabjainak. Igen biztató látvány: a szelidlekkü művész dacos, harckakész embernek látja önmagát. Fiatal szobrász karrierjéhez valóban szükség van erre az eltökélt magatartásra, ezért kívánjuk neki, hogy arcképehez hasonlítson.

TABAK LÁSZLÓ

KRAUSZ NÁFTALI:

A hazaárulással és kémkedéssel vádolt rabbi

XIII.

Mesélik, hogy a chászidok nagy lelkesedéssel „megilát” is akartak szerkeszteni. Kiszlév 19-e emlékeztet, hogy ezt mint Eszter Könyvtér évről évre ezen a napon felolvassák, de Snéur Zalmán ezt nem hagyta jóvá, viszont ezeket mondotta: „Ez a nap emléknep lesz Izráel számára, ezen a napon dicsőítjük és szenteljük meg az ő nagy nevét, hogy ezernyi zsidó szívét bírjuk megtérésre és istenes cselekedetekre, mert ezeket az eseményeket híven megörzi majd szívében a zsidók minden nemzedéke”.

EGY ROSSZAKARATU JELENTÉS

Kiszabadulása után körlevelet intézett a chászidokhoz, hogy igyekezzenek az ellenzőkkel fenn álló viszályt elsimítani, s úgy is tűnt, hogy a két fél közt a feszültség jelentősen csökkent. De nem ez történt a vilnai hitközségben, ahol a vizsly tovább folyt, miután a chászidok erőfeszítéseket tettek, hogy a saját embereiket bejuttassák az előjáróságba. Az így támadt feszültség következtében egyre újabb panaszokat és ellenvádatokat nyújtottak a hatóságokhoz.

Végül is azonban meghiusult a chászidizmust ellenző előjárók ismét próbálkozása, hogy a chászidokat kizárják a vezetőségből, és 5561-ben (1900) hivatalosan ledelet jelent meg, amely leszögezte a „karlinisták” jogait — így hívták a chászidokat a hivatalos szóhasználatban, de az ellenzők röpirataiban is a mezericsi mágid egyik legkiválóbb tanítványa, a karlini rabbi Áháron után. A rendelet korlátozta a hitközség illetékességét egyes vallási kérdésekben és megfosztotta attól a jögtől, hogy polgári ügyekbe avatkozzék.

Ebben az időben nagyjelentőségű változások történtek az orosz zsidók gazdasági és kulturális életében. A vezetők kormánykorokban nagy befolyásra tett szert egy közismert antiszemita, Gávril Derzsábin, orosz költő és politikus, aki magas állami tisztségekben szolgált, s történetünk idején, Pál cár uralkodása alatt, tagja volt az állami tanácsnak, s felesége az állami kincstárnak. Illetékességét a többi közt arra is kiterjesztette, amit ő „zsidókérdésnek” tekintett. Ekkortájt a főállományt őt delegálta ki Páribá, az ottani zsidóknak a helyi kormányzók ellen benyújtott panaszok kivizsgálására, azután pedig, a cár utasítására, Fehéroroszországba küldték, hogy kivizsgálja, mi okozta az ott dúló éhínséget.

Közismert antiszemita lévén, fennállott a veszély, hogy Derzsábin működése károsan hat majd ki a zsidóságra. Snéur Zalmán, aki magát nemcsak chászidjaiért, hanem a körzet teljes zsidósága jólétéért is felelősnek érezte, különböző lépéseket tett, egyeseket titokban, másokat nyilván, hogy elejét vegye a bajnak. Igénybe vette a kapcsolatait és igyekezett hatni Derzsábinra, leérsekelni a gyűlöletét.

Ugyanakkor viszont a chászidizmus ellenzői azon voltak, hogy kihasználják Derzsábin küldetését a chászidok és vezetőik jó nevének rontására. Ez világsan kiderült Derzsábin jelentésének ama fejezetéből, amely Snéur Zalmán befolyásával foglalkozik és megemlíti, hogy „a zsidók azt panaszzák, hogy a chászidok elidegenítik tőlük a gyermekeiket, tőlük meg pénz és aranyat szednek, hogy azt Palesztinába eljuttassák, mert biznak a Messias eljövételében és jeruzsálemi Szentélyük újraépülésében”.

NAPOLÉON HADJARATA

Visszatérve Pétervárra, Derzsábin részletes jelentést nyújtott be, amelyben különböző gazdasági korlátozásokat javasolt elrendelni a zsidók ellen. Egyes nagy földbirtokosok, élükön Lubomirski herceggel, aki mindig barátságosan viseltetett Snéur Zalmán iránt, vitatták a Derzsábin jelentés következtetéseit, s igyekeztek a cár előtt cáfolni a jelentést, leleplezni benyújtóját és Pál cár, noha betegesen érzékeny volt minden lázadási vagy áruházi vádnam még a gyanújára is, félretolta a jelentést, Derzsábin nem volt hajlandó fogadni, javaslatából pedig szinte semmit sem valósított meg, ami nem kis mértékben Snéur Zalmán igekeztetének volt köszönhető: egyes nagybefolyású chászidjai teljes titoktartás mellett működtek ez irányban.

Amde miközben Snéur Zalmán békében szerette volna magát a chászid szorgalom kiépítésének szentelni, s a zsidóság szellemi

és anyagi virágzásán fáradozni, a vilnai ellenzők nem nyugodtak, folytatták álnok áskálódásait, így akarták elérni azt, amit a bünsös besugással nem sikerült elérniök.

A második denúciálást Ávigdor Chájimovitz kezdeményezte. Még emlékezhetünk rá Pinszkből, ahol ő mozdította el állásából rabbi Lévi Jiechakot, a város rabbiját, s ugyancsak ő volt az, aki nem csekély szerepet játszott már az első feljelentés körül is.

Reb Ávigdor szívből gyűlölte a chászidokat. Annak idején ő in tézte azt is, hogy 1781-ben a Gáon parancsára nyilvánosan égessenek el Vilnában egy híres chászid könyvet. Városában, Pinszkből nem volt képes elnyomni a chászid mozgalmat, amely egyre nőtt és fejlődött, és 1796-ban meg is fosztották az állásától, s kiűzték a városból. Attól fogva örökös pereskedésben állott a hitközséggel, kárterítést követelt az elbocsátásáért, s követeléseivel a főváros legmagasabb köreit is megkörtözte.

Amikor már négy év telt el, s erőfeszítései még mindig nem jártak eredménnyel, a vilnai ellenzők — ez 1800-ban volt — benne látták a legalkalmasabb eszközt abbeli harcukhoz, hogy a chászidokat általában, Zalmán Snéurt pedig kiváltképpen tönkre tegyék.

NAPOLÉON EREC JISZRAELBEN

1800 tavaszán Pétervárra érkezett Reb Ávigdor, s a „fegyvertára” négy chászid könyvből állott: „A Rivász végrendelete cími műk a Báál Sém-Tovnak tulajdonított gondolatokat tartalmazta; a másik könyv a polineai rabbi Jákob-Joszf műve, a harmadik a mezericsi mágid munkája, „A Tóra fénye”, végül a negyedik Snéur Zalmán Tánjája.

Panaszt nyújtott be a cárhoz a chászidok Pinszkből működő „uj szektája” ellen, azt állítván, hogy a chászid vezetők Sábtaf Cvi és Jákob Frank utját követik, hamis tanokat, tóhivat pre dikálnak, amelyek alkalmasak arra, hogy aláássák a zsidóság erkölcsi és megingassák a cár és kormányra iránti hűségüket. A denúciáció különféle „dokumentumokat” hozott magával, s állítá sai alátámasztására a fentemlített könyvek egyes részeit idézte, meghamisítva mindet azzal, hogy kirángatta a részleteket szerves összefüggésükből, s a maga értelmezését fűzte hozzájuk. A legulsóbb vad ísmét az lett, hogy Snéur Zalmán pénzt küld ki Palesztinába. Ávigdor azt állította, hogy a kiutalt pénzeknek csak csekély része jut el a rászorultakhoz, míg javarészt „szekta tagjai” között osztják szét.

Pál cár nem dobta eleve félre az iratot, de túl komolyan sem foglalkozott vele. Megbízta a főállományt, folytasson vizsgálást Litvániában, az pedig a feladatot a körzet katonai kormányzójára, Golinicev-Kutuzovra hárította. Ez, miután semmivel sem látta bizonyítottat a panaszt, átküldte az anyagot Kornjev pinszki kormányzóhoz. Kornjev igen kedvező jelentést tett a törvényhatósága területén élő chászidokról, békés, törvényiszmlő polgárokként festette le őket. A végül is Pétervárra megküldött jelentésnek is hasonló volt a hangja, felelevenítté a két év előtti denúciálás kudarcát és leszögezte, hogy mind a litvánai ráv Zalmán Borohovitzot, mind pe-

dig az ugyanakkor Vilnában le tartóztatott 22 chászidját végül is szabadon bocsátották, nem lévén ellenük semminemű bizonyíték. A jelentés összefoglalásában Kutuzov leszögezte, hogy Ávigdor vádjainak semmi alapja, kárterítési követelése pedig indokolatlanok.

De hiába zuzta porrá a jelenlévő Ávigdor vádpontjait, a cár mégsem volt hajlandó az irateso mót lezárni. Egycsek szerint arra gyanakodott, hogy a chászidoknak sikerült befolyásolniuk a körzeti kormányzókat, mások szerint megsajnáta a csuffá tett Ávigdort. Tény, hogy az uralkodó utasítását adott a főügyésznek, rendelje el a helyhatóságoknak, hogy az foglalkozzék Ávigdor kárterítési követeléseivel. Ez az utasítás 1800 október 7-én küldet el Pétervárról, e hó 30-án pedig Oboljanov főügyész sürgős utasítását adott Szverinnak, Fehéroroszország kormányzójának, tartóztassa le „a karlinisták”, azaz a chászidok vezetőjét, Borohovitz zsidót, és szállíttassa Pétervárra.

A parancs kevéssel azután futott be, hogy a már említett Derzsábin benyújtotta volna maga jelentését, amelyben már említett tetteiről, hogy Snéur Zalmán, a „szekta” fejeként jelentős összegeket küld ki Palesztinába. Ennek a vádpontnak, amit panaszában Ávigdor is megismételt, ez uttal sokkal nagyobb lett a jelentősége, mint volt két évvel azelőtt. Mert most egy éve járt Napoleon Erec Jiszraélben, ahol fel szólította a világ zsidóságát, tá mogassák őt, a maga részéről pedig kilátásba helyezte a „Szentély” újjáépítését. Mivel ez időben Oroszország és Franciaország között háborús állapot állott fenn, az említett vádpontnak igen súlyos következményei lehet tek...

(Folytatjuk)

A TÁVIRAT

Joszi Stern, a neves jeruzsálemi festőművészt meghívták a WIZO New-Yorkban tartandó nemzetközi értekezletére. Joszi Stern előadóként szerepelt volna, és kiállítás rendeztek festményeiből, valamint a „Biblia” és „Jeruzsálem” című albumaiból. Joszi Stern, a neves jeruzsálemi indulás napját, de közbeszólt a sors.

Jeruzsálem állandóan épül, fejlődik. Ezek a munkálatok akadálytalanul haladnak, nem úgy, mint az ásatások. A régi utcák, városnegyedek minden zugát beépítik. A festőművész műterme a Kneszet épület nyugati fala mögött elterülő völgy tuloldalán ugyst, mint egy lovagkori kastély. Fél évvel ezelőtt a szomszédságában is megjelentek az építészek és feltúrták azt a tenyérnyi zöld foltot is, ami addig ott virított. A furugépek és léghalapácsok ókori ostromgépek módjára döntötték le a sziklát. Új jeruzsálemi intézmény épül tének alapjait ásták. A műterem hónapokon keresztül remegett, reszketett (a művészlel együtt), miközben furták a sziklát (és a festő tudatában a műtermet is.) Joszi Stern, a realista festőművész jeles képviselője önkéntelenül áttért az absztraktra. Az egyikébként biztos kézzel irányított esetet a földrengésszerű jelenség hatására önállósította magát és egy új, az absztrakt festészet és a kubista irányzat keverékét teremtetete meg. A művész azon-

Dr. JESURUN ELLJAHU:

HERZL ÉLETE

VIII.

ALOM ÉS VALÓSÁG

A politikai cionizmus határozt, egyértelmű sarkigazságokra épült. Míg a zsidók szétszórtan élnek a népek közt mindig lesz antiszemizmus. Az asszimiláció nem hogy nem csökkenti, de fokozza a zsidó-gyűlöletet. A megoldás — normalizálni az életünket. Mi a normális népi élet jelképe? Az állam. Tehát a zsidókérdés megoldása az önálló zsidó állam. — Eddig az az abszurdum vitt tiszta, logikus elvek. De mi helyt ezek a valóságok köfalába ütözköttek — letörték éles sarkaik, szögletes, kicirkalmazott széleik legömbölyödtek és az axiómák, bár lényegükben megmaradtak — kénytelenek voltak hasonulni a tényekhez, a valósághoz.

A cégért át kellett festeni. Mindenekelőtt nincs többé egyszerűen zsidó államról, hanem, mint ezt a cionista közvélemény követelte: Erec Jiszraélről. Maga az „állam” szót kikerül a forgalomból, mert különben a szultán az ország ura, szóba sem áll a cionistákkal, sőt képes elpusztítani a csak imént kisarjadt tizhúsz kolóniát, attól való félelemben, hogy a zsidói el akarnak szakadni a birodalomtól. Ezért volt az, hogy az erecsiszraéli zsidók sokkal kevésbé voltak cionisták, mint azok, akik a diaszpórából fújták a lelkesedés tüzet.

Tehát az állam helyett tömegbeavándorlást követel a Cionista Organizáció. De hogy ez ne homokra épüljön és ne csak a szultán jóindulatától függjön — a bázeli program világosan leszögezte, hogy közjogilag biztosított otthont akar, melynek alapja a szultán által kiadott Charter legyen. Az autonómia zsidó lakossága szempontjából önállóságot élvezze szellemi és anyagi téren. És mivel a gyanakvó szultán nem

nagyon hajlott arra, hogy egy tömegeljárat befogadjon és autonómiát engedélyezzen Erec Jiszraélben — igénybe kellett venni az érdekeltektől nagyhatalmakat, hogy befolyásolják a makacs törököket. És úgy kellett levirozni a hatalmak közt, a nemzetközi politika hullámain, hogy a cionizmus ne keltse fel egyik hatalom gyanúját sem és egymás iránti irigységét. Hadd higgye mindegyik, hogy a cionizmus, mellékesen, az ő érdekeit is szolgálja.

Vilmos császárnak el kellett magyarázni, hogy a német kultúrán nevelkedett közép és kelet európai bevándorlók természetesen leg a német befolyást fogják erősíteni a Közelkeleten. Rá kellett mutatni Anglia előtt, hogy milyen áldás számára a Suez csatornától keletre elterülő zsidó autonómia, amely zárójelben mondvá, Törökország későbbi felosztása után önálló lesz és természetesen angolbarát. Befolyásolni kellett a Bibliáért rajongó angol közvéleményt, hogy segítse vissza hazájába a Biblia népet. A cári kormánynak nyíltan megmondani, hogy ha javunkra befolyásolja a szultánt, úgy a cionizmus befogadja a zsidók millióit Oroszországból. A pápát meg kellett nyugtatni, hogy a jövőben nem kell megalázkodva kérni a török hatóságokat, mert a palesztinai zsidó autonómia exterritoriális jogokat ad majd keresztény szent helyeknek.

Micsoda félelmetes tojástáncot kell járom — írta Herzl naplójában — és még ennél is óvatossabbnak kell lennem, ami zsidó testvéreinket illeti.

Valóban, Herzl nehézségei csak nőttek, mikor demokratikusan megválasztott elnöke lett a Cionista Világszervezetnek. Ezentul minden tag, minden helyi csoport, a kongresszus minden frakciója felelősségre vonhatta és vonta is, hogy miért így járt el és miért nem amugy.

Figyelemmel kellett lennie, hogy ne bosszantsa fel a párizsi Rotschild bárót, mert akkor az esetleg megvonja támogatását a palesztinai kolóniától. Ne legyen túlságosan törökbarát, mert ennek az orosz cionisták isszák meg a levét, lévén Oroszország esküdt ellensége az Ottomán birodalomnak. Ne igazolja a cionizmus szükségességét az antiszemizmus, mert ez bántja azokat, akik szívből és nem a gójojtól való félelemtől szeretik Ciont. Ne beszéljen erkölcsi elkötelezettségünkről Jeruzsálem iránt, mert ezzel elijeszti azokat, akik félnek, hogy kettős lojalitással vádolják meg őket az antiszemiták. Kedvezzen a vallásoknak, mert a nagy rabbi már úgyis túl világának tartják, minek messiási mozgalomnak kellene lennie, a cionizmust. Legyen hangsúlyozottan világi, mert különben elriasztja az ateistákat. Megjegyzendő, hogy akkoriban nem az ortodoxia, hanem a reform zsidóság átkozta ki a cionizmust. Ne feledjük azt sem, hogy tojástáncot kellett járnia Herzlnek a liberalizmus és a szocializmus közt is, azonkívül erős kézzel kellett vezetni a mozgalmat, de úgy, hogy olyan színezete legyen a dolognak, mintha a többség akaratát teljesítené.

Igy ment ez hat éven keresztül és nem csoda, ha naplójában any nyiszor olvashatjuk: „csak ilyen fáradt ne lennék, csak ne nyomna nyíre a szívem”.

Feljegyezte: RON GILADI

EGY NAGY NEVELŐ HALÁLÁRA

Valahányszor láttam, mindig szíves volt az útja, nem mint annak, aki nem akar leléteni valamely gyűlésről, hanem mint annak, aki fölön úgy éri, hogy rövid az idő még sok rindent kell intéznie. Intéztet is: Jehuda Edelstein, hazánk egyik legrégebbi újságírója, aki a harminkban hunyt el, soha alkotott éte során.

De ne csak újságírói tevékenység, teljes munká emberélet ezt, még a mainál nyugodtabb korszakokban is. Jehuda Edelstein életének egyik alapköve talán abban állott, hogy mindig híven kitartott a zsidó állam életének döntő problémái mellett. Noha jómagát jelölték a vallási parancsolatok, cikkekben mégis sürin vitáztott a világi vezetőséggel, amely től azt követelte, nyíltan a Háléché értelmezését, hogy összeegyeztethető legyen a modern állam létszükségeivel.

50 éves újságírói tevékenység, teljes munká emberélet ezt, még a mainál nyugodtabb korszakokban is. Jehuda Edelstein életének egyik alapköve talán abban állott, hogy mindig híven kitartott a zsidó állam életének döntő problémái mellett. Noha jómagát jelölték a vallási parancsolatok, cikkekben mégis sürin vitáztott a világi vezetőséggel, amely től azt követelte, nyíltan a Háléché értelmezését, hogy összeegyeztethető legyen a modern állam létszükségeivel.

Értékeset és marandókat alkotott a magyar-héber műfordítások terén is: konzerválisan ültette át a többi közt neh. Kaczé: Illésünk regényeit.

Szép karriert futott be egyébként már a könyv megírása előtt is: a kolozsvári Turbut gimnázium tanáraként működött. Az első világháború után, amikor a cionista szervezet szemináriumokat tartott zsidó tanárok és övönök számára, Edelstein volt azokon a legmegbecsültebb előadók egyike. Még ma is élnek köztünk volt kolozsvári tanítványai:ők és mind azok, akik az elmúlt 50 év során a cikkeket olvasták. Jehuda Edelsteinra mindig is mint nagy nevelőre fognak visszaemlékezni.

ELIJAHU SALPETER

PÉNTEK

15.00: HEIDY, A HEGYEK LÁNYA — V: „TÉ”
 15.25: A SZOMBAT KÖSZÖNTÉSE
 17.22: Arab játékfilm
 20.00: A SZOMBAT FOGADÁSA
 20.15: HANGOS HETI HIRADÓ
 21.15: „A SZENÁTUS AJANLJA ÉS JÓVÁHAGYJA” — Otto Preminger filmje Allen Droni best-sellerjéből készült és a washingtoni politikusokról szól. A történet központjában egy szenátor áll, akit homoszexuális beállomással vádolnak.
 Főszereplők: Charles Laughton, Walter Pidgeon, Paul Ford, Don Murray és Henry Fonda.
 23.30: Egy mondat a Szentírásból. HIREK.

ISKOLATÉVÉ

8.15: Könyvrészlet
 9.00: Geometria a 6. oszt.-nak
 9.15: Állampolgárság
 9.35: A búvószarvak
 10.00: Természetrajz
 10.30: Zeneóra
 11.00: Judaisztika
 11.30: Műsor szukotra
 12.30: Régi hangszerek
 13.00: Műsor szukotra
 14.00: SZABADEGYETEM

SZOMBAT

18.02: AZ IGAZI BARÁT — „A szemtanú”
 18.30: DOKUMENTUMFILM — A haifai Rotschild-kórház szívszótályáról
 19.00: FILMZENE
 20.00: A SZOMBAT KIMENETELE — Rabbi Jiszráél Meir Hákohén, a „Cháféc Chájim”
 20.30: MÁBÁT HIRMAGAZIN
 21.00: SPORHIRADÓ
 22.00: DALLAS — „A rejtélyes betegség” — A Burnes-családban ritka öröklött betegség üti fel fejét, amely veszélyezteti a következő nemzedéket is.
 22.50: QUINCY — „A sötétség anygala”
 23.40: Egy mondat a Szentírásból. HIREK.

POSTAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉRE!

1981 szeptember 1-től
 1 havi előfizetés az UJ KELETRE 112.50 sekel értékű többletdóval

Kérjük előfizetőinket, hogy az edékes összeget ezen az áron töltsék be a hónap elején. A kiadóhivatal

1981. okt. 2. péntek
 5742. Tisri 4.

I. MŰSOR

7.07: Reggeli koncert, 11.15: Elemistáknak, 12.05: Az izraeli filharmónikusok felvételeiből, — 13.00: Könyvű és klasszikus, — 14.10: Gyerekeknek, — 15.00: A szombat fogadása, 16.05: Hang-lemezetek, 17.00: Irodalom, 17.35: Oléknak, 20.05: Péntek esti hangverseny, 23.00: Caruso élete, — 0.10: Éji zene, 1.10: Hátikvá.

II. MŰSOR

8.10: Reggeli zenés magazin, — 12.05: Balesetmegelőzés, — 12.30:

AZ ARANYKOR KLUB

Tel-Aviv Káiser-u. 48., Nachlat Benjamin 32-nél

Kirándulást szervez Jeruzsálembe a Javásemba és a Sírátófalhoz, valamint a cseppkőbarlangba 1981. október 5-ikei hétfőn.
 Autóbusz indul a Háxima elől reggel pontosan 7.30 órakor.
 Vezetők: Fricyes Lili és Elizkovits Fűdy.
 A kirándulás díja személyenként 10 sekel, inkluzív a cseppkőbarlang belépti díja.
 Járulékvétel az Aranykorklub helyiségeiben vasárnap, kedden és csütörtökön: 2.20-tól 3.30-ig.
 Telefon: 231122 Elizkovits este 6 és 7 óra között.

A TEL-AVIVI MOZIK

HETI MŰSORA

ALLENBY: Mászadá
 BEN JEHUDA: Montenegro
 CAFON: Lili Marleen
 CINEMA I: Ben Chur
 CINEMA II: Intim történet
 CHEN: (zárva)
 DEKEL: A világ örült történelme
 DRIVE IN: (1) Kilenetől ötig; (2) A nagy verseny
 ESZTPR: Megbolondítjuk a tanárokat és sikerül a vizsgánk
 GÁT: Egyszerű emberek
 GORDON: A nők városa
 HOD: Férfivadászat
 LIMOR: A repedt tükör
 MAXIM: Ragyogás a fűben
 MOGRABI: Túhegyen
 ORLI: Évszakok változása
 PÁRIS: Csodálatos örület
 PEÉR: A postás kétszer csenget
 PERISCOP: Páros intermezzo
 SACHAF: Excalibur
 TCHELET: A szénbányász lánya
 TEL-AVIV: Az éjszakai üldözés
 TEL-AVIV MUZEUM: Kacsák

Az elegáns asszonyok nagy méreteiben is
 Gazdag választékban ruhák, kosztümök, kabátok, blúzok szoknyák nadrágok — a mi vagy a vedő anyagából, gyári áron
LILIAN MODEL
 Telefon: 03-227870
 SCHATZ 2. TEL-AVIV
 Dizengoff 160 sarok

Sporthiradó, 14.10: Még egy hét, 16.10: Érdekes emberek, 17.05: Külpolitika, 18.05: Gyerekek és állatok, 19.05: A héten történt, — 20.05: Inna és dal, 21.05: Spanyol románcok, 22.05: A mezőgazdaságról, 23.05: Párbeszéd, — 0.10: Uj hanglemezek, 1.10: Hátikvá.
 1981. okt. 3. szombat
 5742. Tisri 5.

I. MŰSOR

8.05: Művészlemez, 9.00: A tudomány világa, 9.25: Zenci fej-törő, 10.30: A jeruzsálemi szimfonikusok felvételeiből, — 12.05: Hangjáték, 13.00: A színház világa, 14.10: Gyerekeknek, — 15.00: Kamarazene, — 15.45: együtt, 18.05: Ez a véleményem, Könyvszemle, 16.30: Berlioz élete, 17.35: Oléknak, 20.05: Cselló-

II. MŰSOR

22.05: Rádióvíta, — 23.15: Szlichtot imák, 0.30: Éji zene, 1.10: Hátikvá.
 8.05: Kedvelt lemez, — 9.05: Párjelenetek, 11.05: Slomo Karlebach rabbi és együttese, 12.05: Emlékezni és nem felejteni, — 13.05: Szórakoztató műsor, — 14.10: Futballmérkőzések eredményei hanglemezzel, — 17.10: Erec-jiszraeli emlékek, 18.04: Az ügy elintézés alatt, 18.30: Sport, 19.05: Közéleti magazin, — 20.20: Hanglemezek, 20.45: Sport, 22.05: Móláve málká, 23.05: A Tarka műsor reggel 6 óráig.

A HADSEREG RÁDIOJA

8.05: Csodás dalok, 10.05: Nyári mosoly, 11.05: Izraeli művészek külföldön, 12.05: Humoros számok, 13.05: Interjú, 14.05: A Beatles története, 15.05: Régi kedvelt dalok, 16.05: Katonai együttesek, 18.05: Irodalom, — 19.05: Slágerek, 21.05: Hagyomány, 22.05: Könnyű és klasszikus, 23.05: A biztonsági helyzet, 0.05: Éjjeli madarak, 2.05: Tarka műsor reggel 6 óráig.

AZ 1981-es MODELLEK VÉGKIÁRUSÍTÁSA

ENGEDMÉNY 60%-ig

Sor-szám	Szőnyegfajta	Méret	A szőnyeg rendes ára értékeltöbblettel, azóval, sekelben	A 81-es modellű szőnyegek kiárusítási ára é.t.a.-val sekelben	Sor-szám	Reuven szőnyegek faltól-falig	Méret	Rendes ára értékeltöbblettel, azóval, sekelben	Kiárusítási ára é.t.a.-val, sekelben
1.	Egy pár szőnyeg, bel- és külföldi gyártmány	0.50x1.00	725	290	1.	Szuper, hosszú szőri	Minden méretben	116	75
2.	Kármel gumiszőnyegek	2.00x2.00	2400	960	2.	Szuper, széles csíkok	Minden méretben	278	111
3.	Külföldi szőnyegek	3.00x2.00	2600	1000	3.	Szuper, csíkok	Minden méretben	244	169
4.	Tapeting, bel- és külföldi	2.00x1.50	2400	1200	4.	Bulbul szőnyeg	Minden méretben	364	295
5.	Kármel King (páros)	1.00x0.50	1537	1098	5.	Velur, rajzos	Minden méretben	364	250
6.	Kármel, modern szövés	2.00x1.50	3214	1850	6.	Velur, bársony	Minden méretben	448	295
7.	Dán szőnyeg, modern szövés	2.00x2.00	4668	1950	7.	Tapeting-anyagok, bel- és külföldi gyártmány	Minden méretben	698	398
8.	Dán szőnyeg, modern szövés	2.40x1.70	4761	2380	8.	Tapeting Brüsszel	Minden méretben	778	498
9.	Tapeting, bel- és külföldi	3.00x2.00	4800	2400	9.	Hurkolt szőnyeg, csodálatos	Minden méretben	647	498
10.	Belga szőnyeg, modern	2.90x2.00	4512	2850	10.	Belga szuper, hurkolt	Minden méretben	778	498
11.	Dán és holland szőnyegeket, modernek	2.50x2.50	7293	2917					

Elfogadjuk a Jiszrakard kártyát és a többi hitelkártyát

Lehetséges 9 részletfizetés, Reukredit módszerrel

Tel Avivban ingyen parkolás a Perec utcán (Csenov-sarok)

UJ BEER-SEVA
 HÁHSZTADRUT 93.

UJ JERUZSALEM
 BINJÁN MIGDAL HÁIR (Ben Jehuda 34, King George sarok)

TEL-AVIV
 ALIJA 11.

NATANJA
 HERZL 53.

RISON LEZION
 HERZL 4.

REUVEN SZŐNYEGEK ÜZLETHÁLÓZATA

Mitva szombat kimenetelekor 7.00-tól 10.30-ig

EL KELL JÖNNIE!

Rokonainknak, barátainknak, jóismerőseinknek, Izrael népének és államának

נתיבה וחתימה טובה

boldog, békés, bőséges és egészséges újévet kívánunk

STARK JÓZSEF és KATALIN

Nyiregyháza — Forest Hills (New York)

Izrael lakossága a ros hájánát ünnepelte

Kirándulók százezrei „búcsúztak” Szinájától — A templomok zsúfolásig megteltek — Nem volt közlekedési baleset — Kétfélmillió new-yorki zsidó ünnepe megbénította a várost

Izrael népe példás rendben ünnepelte az új évet. Amak ellenére, hogy százezrek töltötték a ros hájánát, valamint az előző és az ünnepet követő napokat házon kívül, nem érkezett jelentés tragikus kimenetelű közlekedési balesetekről.

Nemcsak a forgalmi rendőrségnek, hanem a biztonsági szervek más csoportjainak sem volt külön munkája az ünnep alatt. Az előző évekkel ellentétben, a betörők nagyrésze is megünnepelte a ros hájánát és nem „dolgozott”.

A Természetbarátok Egyesülete az ünnep kimenetelekor örömmel jelentette, hogy a kirándulók tízezei nem okoztak jelentősebb kárt és a szokottnál kevesebbet szemeteltek.

Jeruzsálemben minden rendbontás nélkül telt el az ünnep. A készletbe helyezett rendőröknek, határőröknek és a polgárőrség önkénteseinek nem volt munkája. Mindössze a kirándulók tízezeinek útbaigazításával foglalkoztak.

Más városokkal ellentétben, az ünnepet megelőző napon nagyszámú zsebmetszésről érkezett feljelentés a fővárosi örszobákra. A zsebmetszők főleg a piacokon lévő nagy tolongást használták ki. Az ünnep két napján csak 10 betörést jelentettek, ami a jeruzsálemi rendőrfőkapitány szerint kevesebb a hétköznapi átlagnál.

Az ünnep idején az autók ezrei érkeztek a fővárosba és hagyták el Jeruzsálemet, és az élnék forgalom dacára, nem volt baleset.

A Bné-Brákból jött chásidok népes serege felkereste a nagy rabbi „udvarait”. A templomok zsúfolásig megteltek ajtatoskodókkal, bár egyes helyeken 750 seklert is elkértek egy ülőhelyért. A Nyugati Fal előtti térségen ezrek imádkoztak, közöttük számos kiránduló és külföldi turista. — A Kotel Hámaárávi rabbinátusa gondoskodott arról, hogy minden ajtatoskodónak legyen imakönyve és imaköpenye.

Tel-Aviv féligmeddig kiürült, lakosai igyekeztek a nagyváros környéki parkokban és táborozóhelyeken tölteni az ünnepet. Akik a városban maradtak, zsúfolásig megtöltötték a 600 tel-avivi templomot és alkalmi imaházat. Ros Hájánát első napján, aki csak tette, elment a tengerpartra, vagy a Járkon-folvó partjára, hogy elmondja a hagvományos Táslich-imát.

A tel-avivi nagytemplomban Jicchák Jedidjá Frankel rabbi, a város főrabija mondta az ünnepi beszédet, amelyben hangsúlyozta a nép minden rétege közötti összefogás szükségességét.

TANÍTÓSZTRÁJK IMAHÁZ MIATT?

A báj-jámi tanítók szervezete általános sztrájkjal fenyegetőzik abban az esetben, ha bizonyos további iskolai osztályokat templomnak rendeznek be. A múltban a Hárisonim elemi iskola egyik tantermében működött ilyen alkalmi templom, és a közelmúltban a Náchsonim iskola egyik tantermét rendezték be erre a célra.

A tantermekben működő imaházak csak szombaton és ünnepnapokon vannak használatban immár 20 éve a Hárisonim iskolában. Az osztályok zsúfoltsága miatt Uri Szálách, a báj-jámi városháza közoktatási osztályának vezetője (VNP) elhatározta, hogy a felhívásokat szolgáló iskolai imaházat áthelyezi a Náchsonim iskolába.

és rámutatott arra, hogy a testvérharc a legrosszabb minden háború között.

Haifa mintegy 200 templomban és imaházában sem maradt üresen hely. Sóár-Jásuv Kohén rabbi, Haifa főrabija, az ünnep előestéjén a Reálgimnázium kertében működő katonai internátus házi templomában imádkozott, ahol Jicchák Modái miniszter volt a díszvendég.

Több, mint százezer kiránduló érintette Ejlátot az ünnepnapokon, de ezeknek csak 25 százaléka maradt a déli kikötővárosban és környékén. A többiek Dél-Szináj és az Ejláti-öböl településeit keresték fel, sokan azért, hogy „utolsó búcsút” vegyenek ezektől a virágzó helyektől, a jövő áprilisban esedékes visszavonulás előtt. A kirándulók száma sokkal kisebb volt, mint amennyire számítottak, aminek oka az volt, hogy az ünnepet megelőző napon az a hír járta, hogy az ársvi elmosta az Ofirába vezető út egy szakaszát. A nagy járműforgalom dacára, Szinájból sem érkezett jelentés közúti balesetekről, amit sokan annak tudnak be, hogy a rendőrség erős őrizet alatt tartotta az országutakat.

Nagy volt azoknak a kirándulóknak a száma is, akik a Ráfíach térségében lévő településeket, elsősorban Jámitot keresték fel. Ezeknek a kirándulónak a többsége is „búcsúzni” jött ide. Jámit híres és tiszta tengerpartja zsúfolásig megtelt fürdőzőkkel és a környéken található összes szállóhelyek is foglaltak voltak.

Az előző évekkel ellentétben mindössze 30 ezer kiránduló kereste fel a Kineret partját, amit annak tulajdonítanak, hogy a többség „délről” búcsúzott.

Chámát Gádérban (Al Chámam) szokatlanul nagy volt a forgalom az ünnep alkalmából. Ezt annak tulajdonítják, hogy most nyílt meg a látogatók számára az „Alligátor Park”, ami — a jelek szerint — vonzó látványosságnak bizonyult.

Az amerikai zsidóság erejéről az utóbbi időben sokat vitatkoznak. Az igazság azonban csak most, ros hájánakor derült ki, amikor kétfélmillió new-yorki zsidó ünnepelte.

A New York Times terjedelmes beszámolójában foglalkozott a zsidók új évével, amikor az amerikai nagyváros utcáiról és üzleteiből eltűnt a kétfélmillió zsidó. Az utcákon könnyen bonyolódott le a járműforgalom, a vonaton és az autóbuszokon voltak szabad ülőhelyek és a keresztények üzletei rendkívül lanyha forgalomról számoltak be. — Ezzel szemben New York összes templomai zsúfoltak voltak — magyarázta olvasóinak a lap.

Manhattanban, a 47. utcában, a világhírű gyémánt-központban, minden üzlet zárva volt. A 38. utcában lévő bolt, amely „beigélet” árusít, kénytelen volt becsukni, mert állandó kliensei templomban voltak.

Amikor az adóhivatal megszegi ígéretét...

A jövedelmi adóhivatal felszólította az adóalanyokat, hogy pótolják ki az adó-előleget még akkor is, ha a tőlük járó összeget már teljes egészében előre kifizették. Az adóhivatal vezetőségének ez a követelése azt jelenti, hogy megszegte vállalt kötelezett ségét, amely szerint akik előre kifizetik az adóelőleget, egész évre, azoknál nem fogják felemleni utólagosan az előleg összegét.

Erre hivatkozik Pinchász Goldstein (Likud—Liberális) a Jorám Áridor pénzügyminiszterhez intézett interpellációban. Goldstein szerint a pénzügyminiszter elkötelezte magát az önálló keresetűeknek és a cégeknek, hogy amennyiben előre kifizetik az adót és a törvényes előleget, nem fognak tőlük utólagos felemelt előleget kérni. Ellenkezőleg: az

adóhivatal 25 százalékos kedvezményt ígért azoknak, akik előre, egy összegben kifizetik az adóelőleget.

A képviselő a pénzügyminiszter szemére veti, hogy megszegte tett ígéretét azért, hogy fel-emelt adó-előleget követel tőlük. Egyidejűleg arra kéri Áridort, utasítsa hivatalnokait a vonatkozó rendelet felfüggesztésére és kérjen nyilvánosan bocsánatot azoktól, akik előre kifizették adójukat és most további előleget kértek tőlük.

KEZIGRÁNATOS TÁMADÁS ROS HÁJINBAN

Ismeretlen tettes tegnap hajnalban kézigránát dobott Jozsef Melamed, a jemenita olék által lakott Ros Hájijn község tanácselnökének házára. A kézigránát nem robbant fel, mert a támadó nem húzta ki egészen a veszedelmes szerkezet biztosító-tűjét.

A kézigránát Jocháj Melamed, a tanácselnök fia fedezte fel reggel 6 óra körül, amikor hazatért a reggeli ajtatoskodásról. A fálon látható volt, a hálószoba ablaka alatt a kézigránát ütéseinek nyoma. A petach-tikvai rendőrség nyomozói vizsgálatot indítottak.

A tanácselnök véleménye szerint, a támadást olyan személy követhette el, akinek nem adott üzletvitási esendélyt, s így akart bosszút állni rajta.

MEGDRÁGULT A PONTY

A ponty ára tegnap reggeltől 18 százalékkal emelkedett, és ezt a halfajtát, amelyből általában az ünnepi „gefille fisch”-t készítik, 31,2 sekelért árusítják, az eddigi 26,50 sekel helyett.

Hosszú évek óta első alkalommal történik meg, hogy a pontyot az ünnepek idején drágítják. A múltban az áremeléseket néhány héttel, néhány hónappal az ünnepek előtt, vagy az után hajtották végre. A jelenlegi áremelés a földművelésügyi minisztérium jóváhagyásával történt. Legutóbb három hónappal ezelőtt drágult a ponty.

Ezúton közöljük barátainkkal, ismerőseinkkel és a munkatársakkal, hogy szeretett drága, egyetlen, felejtethetlen fiam, a jom-kipuri háborúban hősi halált halt

KLEIN PÉTER DÁVID ז"ל

S Z Á M A L
Marosvásárhely — Dimona
8-IK ÉVES AZKARAJÁT
1981 október 9-én, — pénteken déli 12 órakor tartjuk a dimonai katonai temetőben.
Vigasztalhatatlan édesanyja: GIZI, testvére: SZURIKA

Drága, felejtethetlen gyermekünk, testvérem, a jom-kipuri háborúban elesett

BÜGLER DÁVID (Tibi) ז"ל

FÖHADNAGY
Nagyvárad — Dimona
NYOLCADIK ÉVES AZKARAJÁT
1981 október 9-én, pénteken délelőtt 11 órakor tartjuk a dimonai katonai temetőben.
A GYASZOLÓ CSALAD

Felejtethetlen drága jó férjem, testvérem, rokonunk, barátunk

VÁNDOR MARCEL ז"ל

Budapest — Názáret Ilit
slosimja leletével
AZKARÁT ÉS SIRKÖAVATÁST
tartunk 1981 október 4-én, vasárnap délután 4.30 órakor, a helyi temetőben.
Külön autóbusz indul a lakástól, délután 4.15-kor, — Názáret Ilit, Rimon 11/3 elöl.
A gyászoló család nevében, felesége: ZSENKA

Felejtethetlen drága fiunk, testvérem

7770 Schwartz Ábrahám ז"ל (BUMI) TÖRZSÖRMESTER

Tornalja — Cholon
hősi halálának hetedik évfordulóján
AZKARÁT
tartunk október 5-ikén, hétfőn ז' בתשרי — délután 4.15 órakor a kirját-sauli katonai temetőben.
Autóbusz indul 3.30 órakor, Cholon, Jirmijáhu utca 31 számú háztól.
Gyászoló szülei: SCHWARTZ DÓRA és CHAJIM, testvére: JUDIT

Mély fájdalommal jelentjük, hogy szeretett drágánk

SZABÓ MARGIT MANCI

szül. SCHWARTZ
Belényes — Nagyvárad — Nabaria
erev Ros Hájánát napján elhunyt.
Gyászolják: leánya és veje Weisz Kati és Péter, unokái Kárin és Táli, anyatársnője Weisz Magda, a rokonság és a baráti kör.

Drága férjem, édesapánk és testvérem

dr. Martin Lempert ז"ל

elhunytának második évfordulóján felkeressük sírját és
AZKARÁT
tartunk vasárnap, 1981 október 4-ikén, délután 3.30 órakor a beár-sévai temetőben.
Találkozás a temető bejáratánál.
A CSALAD

Drágánk,

LÁJLÁ GOLDSCHMIED ז"ל

elhunyt első évfordulóján
AZKARÁT
tartunk sírjánál a cholonai temetőben ma, — pénteken, 1981. október 2-án (ז' בתשרי תשמ"ב) — déli 12 órakor. — Találkozás a temető új bejáratánál.
A CSALAD

BÖRTÖNBÜNTETÉSRE ÍTÉLTÉK A NETORÉ KÁRTÁ VEZÉRÉT

Uri Blau, a Netoré Kártá vezére a jeruzsálemi járásbírósa-gon felelt azért, mert a közelmúltban rendbontó tüntetés élén állt a jeruzsálemi „Dávid városa” területén folyó ásatások ellen. Három havi tényleges és fél évi feltételes börtönbüntetésre ítélte a bíróság.

A bünper többi vádlottjait, büncselekmény hiányában felmentette a bíróság.

A Netoré Kártá körében elkeseredést keltett a bíróság ítélete, amely egyébként nem jogerős, és megfellebbezhető.

SZOMBATI NAPTÁR

1981 október 2. péntek

5742 Tisri 4

GYERTYAGYUJTÁS:

Jeruzsálem 4.48
Tel-Aviv 5.06
Haifa 4.57

1981 október 3

5742 Tisri 5

A SZOMBAT KIMENETELE

Jeruzsálem 5.59
Tel-Aviv 5.56
Haifa 5.59

A HETI SZIDRA

VAJÉLÉCH

UJ KELET

67770 Tel-Aviv, Hárakevet 52
FÜGGETLEN NAPILAP
Telefon: 330011

Főszerkesztő:
S. HIMMELFARB

A szerkesztőség nem felel a hirdetések tartalmáért. — Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.